

Zatočil, Leopold (editor)

## Volsunga-saga

In: Zatočil, Leopold. *Sága o Volsunzích*. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960, pp. 27-79

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/119080>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

## VQLSUNGA-SAGA

### 1.

**H**ér hefr upp ok segir frá þeim manni, er Sigi er nefndr ok kallaðr, at hétí son Óðins. Annarr maðr er nefndr til sögunnar, er Skaði hét, hann var ríkr ok mikill fyrir sér, en þó var Sigi þeira inn ríkrari ok ættstærri, at því er menn mæltu í þann tíma. Skaði átti þræl þann, er nokkut verðr at geta við söguna, hann hét Bredi; hann er fróðr um þat, er hann skyldi at hafaz; hann hafði íþróttir ok atgervi jafnframt hinum, er meira þóttu verdir, eða umfram nokkura. Þat er nú at segja, eitthvert sinn at Sigi ferr at dýraveiði ok með honum þrællinn, ok veida dýr um daginn allt til aptans. En er þeir bera saman veiði sína um aptaninn, þá hafði Bredi veitt miklu fleira ok meira en... Sigi... stórilla... (at einn) þræll skal hafa betr veitt... drepin (?)... at h(ann)... sjá, at fangi ... Sigi sva (raði)... at Sigi... þat væri eign h(ans)... at vi... hann t... drepr Breda... ef... ein(?)...

Nú ferr hann heim um kveldit ok segir, at Bredi hafi ríðit frá honum á skóginn, „ok var hann senn ór augliti mér, ok veit ek ekki til hans“. Skaði grunar sögn Siga ok getr, at vera munu svik hans, ok mun Sigi hafa drepit hann; fær menn til at leita hans, ok lýkr svá leitinni, at þeir fundu hann í skafli einum, ok mælti Skaði, at þann skafli skyldi kalla Bredafönn heðan af, ok hafa menn nú þat eptir síðan ok kalla svá hverja fönn, er mikil er.

Þá kemr upp, at Sigi hefir drepit þrællinn ok myrðan; þá kalla þeir hann varg í véum, ok má hann nú eigi heima vera með feðr sínum. Óðinn fylgir honum nú af landi brott svá langa leið, at stóru bar, ok eigi létti hann fyrr, en hann kom honum til herskipa. Nú tekr Sigi at leggjaz í hernað með þat lid, er faðir hans fekk honum, áðr þeir skildu, ok varð hann sigrsæll í hernaðinum; ok svá kemr hans máli, at hann fekk herjat sér land ok ríki um síðir; ok því næst fekk hann sér göfugt kvánfang, ok geriz hann ríkr konungr ok mikill fyrir sér ok réð fyrir Húnalandi ok er inn mesti hermaðr. Hann á son við konu sinni, er hét Rerir; hann vex þar upp með feðr sínum ok geriz brátt mikill vexti ok gerviligr.

Nú geriz Sigi gamall maðr at aldri; hann átti sér marga ofundarmenn, svá at um síðir réðu þeir á hendr honum, er hann trúði bezt, en þat vátu bræðr konu hans; þeir gera þá til hans, er hann varir sízt ok hann var fálíðr fyrir, ok bera hann ofrlíði, ok á þeim fundi fell Sigi með hirá sinni allri. Son hans Rerir var ekki í þeim háska,

ok fær hann svá mikit lið af vinum sínum ok lanzhofðingjum, svá at hann eignaðiz bæði land ok konungdóm eptir Siga feðr sinn; ok nú er hann þykkiz hafa fótum undir komiz í ríki sínu, þá minniz hann á þær sakir, er hann átti við móðurbroedr sína, er drepit hofðu foður hans, ok safnar konungr sér nú liði miklu ok ferr nú á hendr frændum sínum með þenna her, ok þykkja þeir fyrr gert hafa sakar við sik, þó at hann mæti lítils frændsemi þeira, ok svá gerir hann, fyrir því at eigi skilz hann fyrri við, en hann hafði drepit alla feðrbana sína, þó at úskapliga væri fyrir allar sakir; nú eignaz hann lönd ok ríki ok fé, geriz hann nú meiri fyrir sér en faðir hans. Rerir fekk sér nú herfang mikit ok konu þá, er honum þótti við sitt hæfi, ok eru þau mjök lengi á samt, ok eigu þau öngan erfingja ok ekki barn; þat hugnar þeim báðum illa, ok biðja þau goðin með miklum áhuga, at þau gæti sér barn. Þat er nú sagt, at Frigg heyrir bæn þeira, ok segir Óðni, hvers þau biðja; hann verðr eigi ærþrífraða ok tekr óskmey sína, dóttur Hrímnis jotuns, ok fær í hönd henni eitt epli ok biðr hana færa konungi; hon tók við eplinu ok brá á sik krákuham ok flýgr til þess, er hon kemr þar, sem konungrinn er ok sat á haugi; hon lét falla eplit í kné konunginum; hann tók þat epli ok þóttiz vita, hverju gegna mundi; gengr nú heim af hauginum ok til sinna manna, ok kom á fund dróttningar, ok etr þat epli sumt.

## 2. FÆDDR VQLSUNGR.

Þat er nú at segja, at dróttning finnr þat brátt, at hon mundi vera með barni, ok ferr þessu fram Langar stundir, at hon má eigi ala barnit. Þá kemr at því, at Rerir skal fara í leidangr, sem síðvenja er til konunga, at fríða land sitt; í þessi ferð varð þat til tíðenda, at Rerir tók sótt ok því næst bana ok ætlaði at sækja heim Óðin, ok þótti þat mörqum fýsiligt í þann tíma. Nú ferr inu sama fram um vanheilsu dróttningar, at hon fær eigi alit barnit, ok þessu ferr fram sex vetr, at hon hefir þessa sótt; nú finnr hon þat, at hon mun eigi lengi lifa, ok bað nú, at hana skyldi særa til barnsins, ok svá var gert, sem hon bað; þat var sveinbarn, ok sá sveinn var mikill vexti, þá er hann kom til, sem ván var at. Svá er sagt, at sjá sveinn kysti móður sína, áðr hon doei; þessum er nú nafn gefit, ok er kallaðr Vqlsungr; hann var konungr yfir Húnalandi eptir feðr sinn; hann var snemma mikill ok sterkr ok áræðisfullr um þat, er mannaum þótti í ok karlmennzka; hann geriz inn mest hermaðr ok sigrsæll í orrostum þeim, sem hann átti í herförum. Nú þá er hann var alroskinn at aldri, þá sendir Hrímnir honum Hljóð dóttur sína, er fyrr er getit, þá er hon fór með eplit til Reris, feðr Vqlsungs; nú gengr hann at eiga hana, ok eru þau lengi á samt, ok eru góðar samfarar þeira. Þau áttu tíu sonu ok eina dóttur; inn elzti son þeira hét Sigmundr, en Signý dóttir, þau váru tvíburar, ok váru þau fremst ok vænst um alla hluti barna Vqlsungs konungs, ok váru þó allir miklir fyrir sér, sem lengi hefir uppi verit haft, ok at ágætum gert verit, hversu Vqlsungar hafa verit ofrappsmenn miklir, ok hafa verit fyrir flestum mönnum, sem getit er í forn-

sögum, bæði um fróðleik ok íþróttir ok alls háttar kappgírní. Svá er sagt, at Völsungur konungur lét gera höll eina ágæta ok með þeim hætti, at ein eik mikil stóð í höllinni, ok limar trésins með fögnum blómum stóðu út um ræfir hallarinnar, en leggrinn stóð niðr í höllina ok kolluðu þeir þat barnstokk.

### 3.

Siggeirr hefir konungur heitit, hann réð fyrir Gautlandi, hann var ríkr konungur ok fjölmennr; hann fór á fund Völsungs konungs, ok bað hann Signýjar til handa sér; þessu tali tekr konungur vel ok svá synir hans, en hon sjálf var þessa ófús, biðr þó feðr sinn ráða (þessu), sem öðru því, stem til hennar tæki; en konunginum sýndiz þat ráð at gipta hana, ok var hon fóstnuð Siggeiri konungi. En þá er sjá veizla ok ráðahagr skal takaz, skal Siggeirr konungur sækja veizluna til Völsungs konungs. Konungur bjóz við veizlunni eptir inum bestum fögnum; ok þá er þessi veizla var alþúin, kómu þar boðsmenn Völsungs konungs ok svá Siggeirs konungs at nefndum degi, ok hefir Siggeirr konungur marga virðuliga menn með sér. Svá er sagt, at þar váru miklir eldar gerðir eptir endilangri höllinni, en nú stendr sjá inn mikli apaldr í miðri höllinni, sem fyrr var nefndr. Nú er þess við getit, at þá er menn sátu við eldana um kveldit, at maðr einn gekk inn í höllina; sá maðr er mǫnnum úkunnr at sýn; sjá maðr hefir þess háttar búning, at hann gefir heklum flekkótta yfir sér; sá maðr var berfœttr ok hafði knýtt línbrókum at beini ok hött síðan á höfði; hann var hárr mjök ok elliligr ok einsýnn; sá maðr hafði sverð í hendi ok gengr at barnstokkinum, hann bregðr sverðinu ok stingr því í stokkinn, svá at sverðit sökkr at hjóltum upp; öllum mǫnnum felluz kveðjur við þenna mann; þá tekr hann til orða ok mælti: „Sá er þessu sverði bregðr ór stokkinum, þá skal sá þat þiggja at mér at gjöf, ok skal hann þat sjálf sanna, at aldri bar hann betra sverð sér i hendi, en þetta er.“ Eptir þetta gengr sjá inn gamli maðr út ór höllinni, ok veit engi, hvern hann er, eða hvert hann gengr. Nú standa þeir upp ok metaz ekki við at taka sverðit, þykkiz sá best hafa, er fyrst náir; síðan gengu til inir göfgustu menn fyrst, en þá hvern at öðrum; engi kemr sá til, er náir, þvíat engan veg bifaz, er þeir taka til. Nú kom til Sigmundur, son Völsungs konungs, ok tók ok brá sverðinu ór stokkinum, ok var sem laust lægi fyrir honum. Þetta vápn sýndiz öllum svá gott, at engi þóttiz sét hafa jafngott sverð, ok býðr Siggeirr honum at vega þrjú jafnvægi gulls. Sigmundur segir: „Þú máttir taka þetta sverð eigi síðr en ek, þar sem þat stóð, ef þér soemdi at bera, en nú fær þú þat aldri, er þat kom áðr í mína hönd, þótt þú bjóðir við allt þat gull, er þú átt.“ Siggeirr konungur reiddiz við þessi orð, ok þótti sér háðuliga svarat vera; en fyrir því at honum var svá varit, at hann var undirhyggjumaðr mikill, þá lætr hann nú, sem hann hirði ekki um þetta mál, en þat sama kveld hugði hann laun fyrir þetta, þau er síðar kómu fram.

Nú er þat at segja, at Siggeirr gengr í rekkju hjá Signý þenna aptan; en næsta dag eptir þá var veðr gott; þá segir Siggeirr konungr, at hann vill heim fara ok bíða eigi þess, er vindr yxi eða sjá geri úfæran. Ekki er þess getit, at Vqlsungr konungr letti hann eða synir hans, allra helzt er hann sá, at hann vildi ekki annat, en fara frá veizlunni. Nú mælti Signý við feðr sinn: „Eigi vilda ek á brott fara með Siggeiri, ok eigi gerir hugr minn hlæja við honum, ok veit ek af framvísi minni ok af kynfylgju várri, at af þessu ráði stendr oss mikill úfagnaðr, ef eigi er skjótt brugðit þessum ráðahag.“ „Eigi skaltu þetta mæla, dóttir!“ sagði hann, „þvíat þat er skömm mikil bæði honum ok svá oss, at brigða þessu við hann at saklausu, ok eigum vér þá engan trúnað undir honum né vingan, ef þessu er brugðit, ok man hann gjalda illu oss, slíkt er hann má, ok samir þat einna at halda af várri hendi.“ Nú býz Siggeirr konungr til heimferðar; ok áðr þeir fóru frá boðinu, þá bauð hann Vqlsungi konungi mági sínum til sín á Gautland ok sonum hans öllum með honum á þriggja mánaða fresti ok því öllu líði, sem hann vildi með sér hafa ok honum væri til vegsemdar. Vill nú Siggeirr konungr gjalda í því þat, er á skorti brúðlaupsgerðina fyrir þess sakir, er hann vildi eigi meir vera en eina nótt, ok er ekki þat síðr manna at gera svá. Nú heitr Vqlsungr konungr ferðinni ok koma á nefndum degi; þá skiljaz þeir mágæt ok ferr Siggeirr konungr heim með konu sína.

## 5. FALL VQLSUNGS.

Nú er at segja frá Vqlsungi konungi ok sonum hans, at þeir fara at ákvedinni stundu til Gautlanz at boði Siggeirs konungs mágs síns ok hafa þrjú skip ór landi ok öll vel skipuð ok verða vel reidfara ok koma skipum sínum við Gautland, en þat var síð um aptan. En þann sama aptan kom Signý, dóttir Vqlsungs konungs, ok kallar feðr sinn á einmæli ok bræðr sína, segir nú ætlan sína ok Siggeirs konungs, at hann hefir dregit saman úvígjan her, „ok ætlar at svíkja yðr; nú bið ek yðr,“ segir hon, „at þér farið þegar aptr í yðart ríki ok fáid yðr lið sem mest ok farið higat síðan ok hefnid yðar sjálfir ok gangid eigi í úfæru, þvíat eigi missi-þér svika af honum, ef eigi taki-þér þetta bragð, sem ek beidi yðr.“ Þá mælti Vqlsungr konungr: „þat munu allar þjódir at orðum gera, at ek mæltu eitt orð úborinn, ok strengða ek þess heit, at ek skylda hvárki flýja eld né járn fyrir hræzlu sakir, ok svá hefi ek enn gert hér til, ok hví munda ek eigi efna þat á gamals aldri? ok eigi skulu meyjar því bregða sonum mínum í leikum, at þeir hræðiz bana sinn, þvíat eitt sinn skal hverr deyja, en engi má undan komaz at deyja um sinn; er þat mitt ráð, at vér flýjum hvergi, ok gerum af várri hendi sem hreystiligast; ek hefi bariz hundrað sinnum, ok hefi ek haft stundum meira lið, en stundum minna; ok hefi ek jafnan sigr haft, ok eigi skal þat spyrjaz, at ek flýja, né fridar biðja.“ — Nú grætr

Signý sárliga ok það, at hon skyldi eigi koma til Siggeirs konungs. Völsungr konungr svarar: „þú skalt at vísu fara heim til bónda þíns ok vera samt með honum, hversu sem með oss ferr.“ Nú gengr Signý heim, en þeir búa eptir um nóttina. Ok um myr-gininn þegar er dagar, þá biðr Völsungr konungr upp standa sína menn alla ok ganga á land upp ok búaz við bardaga. Nú ganga þeir á land upp allir alvápnadir, ok er eigi langt at bíða, ádr þar kemr Siggeirr konungr með allan sinn her, ok verðr þar in hardasta orrosta með þeim, ok eggjar konungr lið sitt til framgöngu sem hardligast, ok er svá sagt, at Völsungr konungr ok synir hans gengu átta sinnum í gegnum fylkingar Siggeirs konungs um daginn ok höggva á tvær hendr; ok er þeir ætla enn svá at fara, þá fellr Völsungr konungr í miðri fylkingu sinni ok þar allt lið hans með honum, nema synir hans tíu, þvíat miklu meira ofrefli var í móti, en þeir mætti við standa. Nú eru synir hans allir teknir ok í þönd reknir ok á brott leiddir. Signý varð vör við, at faðir hennar var drepinn, en bræðr hennar höndum teknir ok til bana ráðnir; nú kallar hon Siggeirr konung á einmæli. Nú mælti Signý: „þess vil ek biðja þik, at þú látir eigi svá skjótt drepa bræðr mína, ok látid þá heldr setjá í stokk, ok kemr mér at því, sem mælt er, at unir auga, meðan á sér, ok því bið ek þeim eigi lengra, at ek ætla, at mér muni ekki tjóa.“ Þá svarar Siggeirr: „Ær ertu ok ærvita, er þú biðr bræðrum þínum meira þöls, en þeir sé höggvir, en þó skal þat veita þér, þvíat þess betr þykki mér, er þeir þola verra ok hafa lengri kvöl til bana.“ Nú lætr hann svá gera, sem hon það, ok var tekinn einn mikill stokkr ok feldr á fœtr þeim tíu bræðrum í skógi einshvers staðar, ok sitja þeir nú þar þann dag allan til nætr; en at miðri nótt þá kom þar ylgr ein ór skógi gömul at þeim, er þeir sátu í stokkinum, hon var bæði mikil ok illilig; henni varð þat fyrir, at hon bítr einn þeira til bana, síþan át hon þann upp allan; eptir þat fór hon í brott. En eptir um morgininn þá sendi Signý mann til bræðra sína, þann er hon trúði best, at (vita), hvat títt sé; ok er hann kemr apr, segir hann henni, at dauðr sé einn þeira; henni þótti þetta mikit, ef þeir skulu svá fara allir, en hon mátti ekki duga þeim. Skjótt er þar frá at segja: níu nætr í samt kom sjá in sama ylgr um miðnætti ok etr einn þeira senn til bana, unz allir eru dauðir, nema Sigmundur einn er eptir. Ok nú ádr er tífunda nótt kemr, sendir Signý trúnaðarmann sinn til Sigmundar, bróður síns, ok seldi í hönd honum hunang ok mælti, at hann skyldi ríða á andlit Sigmundar ok leggja í munn honum sumt. Nú ferr hann til Sigmundar ok gerir, sem honum var boðit, ok fór heim síðan. Um nóttina eptir þá kemr sú in sama ylgr at vanda sínum ok ætlaði at bíta hann til bana sem bræðr hans; en nú dregr hon veðrit af honum, þar sem hunangit var á ridit, ok sleikir andlit hans allt með tungu sér ok réttir síðan tunguna í munn honum; hann lætr sér verða úbilt ok beit í tunguna ylginni; hon bregðr við fast ok hnykkir at sér hart ok rak fœtrna í stokkinn, svá at hann klofnaði allr í sundr; en hann helt svá fast, at tungan gekk ór ylginni upp í tungurótunum, ok fekk af því bana. En þat er sögn sumra manna, at sú in sama ylgr væri móðir Siggeirs konungs, ok hafi hon brugðit á sik þessu líki fyrir trollskapar sakir ok fjölkyngi.

Nú er Sigmundur lauss ordinn, en brotinn er stokkrinn, ok hefz Sigmundur þar nú við í skóginum. Enn sendir Signý at vita, hvat títt er, eða hvárt Sigmundur lifir; en er þeir koma, þá segir hann þeim allan atburð, hvé farit hafði með þeim ok ylginni. Nú fara þeir heim ok segja Signýju, hvat títt er; fór hon nú ok hittir bróður sinn, ok taka þau þat ráð, at hann gerir þar jarðhús í skóginum, ok ferr nú því fram um hríð, at Signý leynir honum þar ok fær honum þat, er hann þurfti at hafa; en Siggeirr konungr ætlar, at þeir sé allir dauðir Völsungar. Siggeirr konungr átti tvá sonu við konu sinni, ok er frá þeim sagt, þá er inn ellri son hans er tíu vetra, at Signý sendir hann til mós við Sigmund, at hann skyldi veita honum lið, ef hann vildi nokkut leita við at hefna feðr síns. Nú ferr sveinninn til skógarins ok kemr síð um aptaninn til jarðhúss Sigmundar, ok tekr hann við honum vel at hófi ok mælti, at hann skyldi gera til brauð þeira, „en ek man sækja eldivið“, ok selr í hönd honum einn mjölbelg, en hann ferr sjálfr at sækja viðinn; ok er hann kemr aptr, þá hefir sveinninn ekki at gert um brauðgerðina. Nú spyr Sigmundur, hvárt búið sé brauðit; hann segir: „Eigi þorða ek at taka mjölbelginn, fyrir því at þar lá nokkut kykt í mjölinu.“ Nú þykkiz Sigmundur vita, at þessi sveinn mun eigi svá vel hugaðr, at hann vilí hann með sér hafa. Nú er þau systkin finnaz, segir Sigmundur, at hann þótti ekki manni at nær, þótt sveinninn væri hjá honum. Signý mælti: „Tak þú hann þá ok drep hann; eigi þarf hann þá lengr at lifa!“ ok svá gerði hann. Nú líðr sjá vetr; ok einum vetri síðar þá sendir Signý inn yngri son sinn á fund Sigmundar, ok þarf þar eigi sögu um at lengja, ok fór, sem samt sé, at hann drap þenna svein at ráði Signýjar.

## 7. SIGNÝ GAT SINFJÓTLA.

Þess er nú við getit eitthvert sinn, þá er Signý sat í skemmu sinni, at þar kom til hennar ein seikona fjölkunnig harla mjök; þá talar Signý við hana: „þat vilda ek,“ segir hon, „at vit skiptum hömum“; hon segir seikonan: „þú skalt fyrir ráða“; ok nú gerir hon svá af sínum brögðum, at þær skipta litum, ok sez seikonan nú í rúm Signýjar at ráði hennar ok ferr í rekkju hjá konungi um kveldit, ok ekki finnr hann, at eigi sé Signý hjá honum. Nú er þat frá Signýju at segja, at hon ferr til jarðhúss bróður síns ok biðr hann veita sér herbergi um nóttina, „þvíat ek hefi vilz á skóginum úti, ok veit ek eigi, hvar ek fer.“ Hann mælti, at hon skyldi þar vera, ok vildi eigi synja henni vistar einni konu ok þóttiz vita, at eigi mundi hon svá launa honum góðan beina at segja til hans; nú ferr hon í herbergi til hans, ok setjaz til matar; honum varð opt litit til hennar, ok líz konan væn ok fríð. En er þau eru mett, þá segir hann henni, at hann vill, at þau hafi eina rekkju um nóttina, en hon brýz ekki við því, ok leggr hann hana hjá sér þjár nætr samt. Eptir þat ferr hon heim ok hittir seikdonuna ok bað, at þær skipti aptr litum, ok svá gerir

hon. Ok er fram liðu stundir, fœðir Signý sveinbarn, sjá sveinn var Sinfjötli kallaðr; ok er hann vex upp, er hann bæði mikill ok sterkr ok vænn at álitu ok mjök í ætt Völsunga ok er eigi allra tíu vetra, er hon sendir hann í jarðhúsit til Sigmundar. Hon hafði þá raun gert við ina fyrri sonu sína, áðr hon sendi þá til Sigmundar, at hon saumaði at höndum þeim með holdi ok skinni; þeir þöldu illa ok krikту um; ok svá gerði hon Sinfjötla; hann bráz ekki við; hon fló hann þá af kyrtlinum, svá at skinnit fylgði ermum; hon kvað, honum mundu sárt við verða; hann segir: „Lítit mundi slíkt sárt þykkja Völsungi!“ Ok nú kemr sveinninn til Sigmundar; þá bað Sigmundur hann knoda ór mjöli þeira, en hann vill sækja þeim eldivið, fær í hönd honum einn belg; síðan ferr hann at víðinum; ok er hann kom aptr, þá hafði Sinfjötli lokit at baka. Þá spurði Sigmundur, ef hann hafi nokkut fundit í mjölinu. „Eigi er mér grunlaust,“ sagði hann, „at eigi hafi í verit nokkut kykt í mjölinu fyrst er ek tók at knoda, ok hér hefi ek með knodat þat, er í var.“ Þá mælti Sigmundur ok hló við: „Eigi get ek þik hafa mat af þessu braudi í kveld, þvíat þar hefir þú knodat með inn mesta eitrorm.“ Sigmundur var svá mikill fyrir sér, at hann mátti eta eit, svá at hann skaðaði ekki, en Sinfjötla hlýddi þat, at eitroem után á hann, en eigi hlýddi honum at eta þat né drekka.

## 8. ÞEIR SIGMUNDR FÓRU Í HAMINA.

Þat er nú at segja, at Sigmundi þykkir Sinfjötli of ungr til hefnda með sér, ok vill nú fyrst venja hann með nokkut harðræði; fara nú um sumrum víða um skóga ok drepa menn til fjár sér. Sigmundi þykkir hann mjök í ætt Völsunga ok þó hyggir hann, at hann sé son Siggeirs konungs, ok hyggir hann hafa illzku feðr síns, en kapp Völsunga, ok ætlar hann eigi mjök frændroekinn mann, þvíat hann minnir opt Sigmund á sína harma ok eggjar mjök at drepa Siggeir konung. Nú er þat eitthvert sinn, at þeir fara enn á skóginn at afla sér fjár, en þeir finna eitt hús ok tvá menn sofandi í húsinu með digrum gullhringum; þeir höfðu orðit fyrir úskopum, þvíat úlfahamir hengu yfir þeim; it tífunda hvert dægr máttu þeir komaz ór hömunum; þeir váru konungasynir. Þeir Sigmundur fóru í hamina ok máttu eigi ór komaz ok fylgði sú náttúra, sem áðr var, létu ok vargsröddu; þeir skildu báðir röddina. Nú leggjaz þeir ok á merkr, ok ferr sína leið hvárr þeira; þeir gera þann mála með sér, at þeir skuli til hætta, þótt sjau menn sé, en eigi frammar, en sá láti úlfrödd, er fyrir ofrlídi yrði. „Bregðum nú eigi af þessu,“ segir Sigmundur, „þvíat þú ert ungr ok áráðisfullr, munu menn gott hyggja til at veida þik.“ Nú ferr sína leið hvárr þeira, ok er þeir váru skildir, finnr Sigmundur . . . menn ok lét úlfröddu, ok er Sinfjötli heyrir þat, ferr hann til þegar ok drepr alla; þeir skiljaz enn. Ok er Sinfjötli hefir eigi lengi farit um skóginn, finnr hann ellifu menn ok berz við þá, ok ferr svá, at hann drepr þá alla; hann verðr ok sárr (mjök) ok ferr undir eina eik, hvíliz þar . . . . . dir . . . gi ok fara . . . . . hann mælti til . . . . . átt lið til at drepa sjau menn, en



ek em barn at aldri hjá þér ok kvadda ek eigi liðs at drepa ellifu menn!“ Sigmundur hleypr at honum svá hart, at hann stakar við ok fellr; Sigmundur bítr í barkann framan. Þann dag máttu þeir eigi komaz ór úlfahömunum. Sigmundur leggr hann nú á bak sér ok berr heim í skálann, ok sat hann yfir honum, en það troll taka úlfhamina. Sigmundur sér einn dag, hvar hreyiskettir tveir váru, ok bítr annarr í barkann öðrum, ok rann sá til skógar ok hefir eitt blað ok færir yfir sárit, ok sprettr upp hreysiköttrinn heill. Sigmundur gengr út sok sér, hvar hrafn flýgr með bláit ok færði honum; hann dregr þetta yfir sárit Sinfjötla, en hann sprettr upp þegar heill, sem hann hefði aldri sárr verit. Eptir þat fara þeir til jaðhúss ok eru þar til þess, er þeir skyldu fara ór úlfhömunum; þá taka þeir ok brenna í eldi ok báðu engum at meini verða; ok í þeim úsköpum unnu þeir mörg frægðarverk í ríki Siggeirs konungs. Ok er Sinfjötli er frumvaxti, þá þykkiz Sigmundur hafa reynt hann mjök. Nú líðr eigi langt, áðr Sigmundur vill leita til foðurhefnda, ef svá vildi takaz; ok nú fara þeir í brott frá jaðhúsinu einhvern dag ok koma at bæ Siggeirs konungs síð um aptan ok ganga inn í forstofuna, þá er var fyrir höllinni, en þar váru inni ölker, ok leynaz þar. Dróttning veit nú, hvar þeir eru, ok vill hitta þá; ok er þau finnaz, gera þau þat ráð, at þeir leitaði til foðurhefnda, er náttaði. Þau Signý ok konungr eigu tvau börn ung at aldri, þau leika sér á gólfinu at gulli ok renna því eptir gólfinu hallarinnar ok hlaupa þar eptir; ok einn gullhringr hrytr utar í húsit, þar sem þeir Sigmundur eru, en sveinninn hleypr eptir at leita hringins. Nú sér hann, hvar sitja tveir menn miklir ok grimmligir, ok hafa síða hjálma ok hvítar brynjur. Nú hleypr hann í höllina innar fyrir feðr sinn ok segir honum, hvat hann hefir sét. Nú grunar konungr, at vera munu svik við hann. Signý heyrir nú, hvat þeir segja; hon stendr upp, tekr börnin bæði ok ferr utar í forstofuna til þeira ok mælti, at þeir skyldu þat vita, at þau hefði sagt til þeira: „ok ræð ek ykk, at þit drepið þau.“ Sigmundur segir: „Eigi vil ek drepa börn þín, þótt þau hafi sagt til mín!“; en Sinfjötli lét sér ekki feilaz ok bregðr sverði ok drepr hvárttveggja barnit ok kastar þeim innar í höllina fyrir Siggeir konung. Konungr stendr nú upp ok heitr á menn at taka þá menn, er leynz höfðu í forstofunni um kveldit. Nú hlaupa menn útar þangat ok vilja höndla þá, en þeir verja sik vel ok drengiliga, ok þykkiz þá sá verst hafa lengi, er næst er; ok um síðir verða þeir ofrlíði bornir ok verða handteknir ok því næst í bönd reknir ok í fjöttra settir, ok sitja þeir þar þá nótt alla. Nú hygg konungr at fyrir sér, hvern dauða hann skal fá þeim, þann er kendi lengst; ok er morginn kom, þá lætr konungr haug mikinn gera af grjóti ok torfi; ok er þessi haugr er gerr, þá lét hann setja hellu mikla í miðjan hauginn, svá at annarr jaðarr hellunnar horfði upp, en annarr niðr; hon var svá mikil, at hon tók tveggja vegna, svá at eigi mátti komaz hjá henni. Nú lætr hann taka þá Sigmund ok Sinfjötla ok setja í hauginn sínum megin hvárrn þeira fyrir því, at honum þótti þeim þat verra at vera eigi báðum saman, en þó mátti heyra hvárr til annars. Ok er þeir váru at tyrfa hauginn, þá kemr Signý þar at ok hefir hálm í fangi sér ok kastar í hauginn til Sinfjötla ok bíðr þrælana leyna konunginn þessu; þeir já því, ok er þá lokit apter hauginum. Ok er náttá tekr, þá

mælti Sinfjötli til Sigmundar: „Ekki ætla ek okkr mat skorta um hríd hér, hefir dróttningin kastat fleski inn í hauginn ok vafit um utan hálmí“; ok enn þreifar hann um fleskit, ok finnr, at þar var stungit í sverði Sigmundar, ok kendi at hjóltunum, er myrkt var í hauginum, ok segir Sigmundi; þeir fagna því báðir. Nú skýtr Sinfjötli blóðreflinum fyrir ofan helluna ok dregr fast; sverdit bítr helluna. Simundr tekr nú blóðrefilinn, ok rístu nú í milli sín helluna ok létta eigi fyrr, en lokit er at rísta, sem kveðit er:

1. Ristu af magni  
mikla hellu  
Sigmundr hjörvi  
ok Sinfjötli.

Ok nú eru þeir lausir báðir saman í hauginum ok rísta bæði grjót ok járn ok komaz svá út ór hauginum. Þeir ganga nú heim til hallarinnar, eru menn þá í svefni allir; þeir bera við at hjóllunni ok leggja eld í viðinn, en þeir vakna við gufunu, er inni eru, ok þat, at hjöllin logar yfir þeim. Konungr spyr, hverir eldana gerði. „Hér eru vit Sinfjötli, systurson minn“, sagði Sigmundr, „ok ætlum vit nú, at þat skulir þú vita, at eigi eru allir Völsungar dauðir!“ Hann biðr systur sína út ganga ok þiggja af honum góð metorð ok mikinn sóma, ok vill svá boeta henni sína harma. Hon svarar: „Nú skaltu vita, hvárt ek hefi munat Siggeiri konungi dráp Völsungs konungs; ek lét drepa börn okkur, er mér þóttu of sein til foðurhefnda, ok ek fór í skóg til þín í völvulíki, ok er Sinfjötli okkarr son; hefir hann af því mikit kapp, at hann er bæði sonarson ok dótturson Völsungs konungs; hefi ek þar til unnit alla hluti, at Siggeirr konungr skyldi bana fá, hefi ek ok svá mikit til unnit, at fram kœmiz hefndin, at mér er með þungum kosti líft; skal ek nú deyja með Siggeiri konungi lostig, er ek átta hann nauðig.“ Síðan kysti hon Sigmund bróður sinn ok Sinfjötla ok gekk inn í eldinn ok bað þá vel fara; síðan fekk hon þar bana með Siggeiri konungi ok allri hirð sinni. Þeir frændr fá sér lið ok skipa, ok heldr Sigmundr til ættleifðar sinnar ok rekr ór landi þann konung, er þar hafði í sez eptir Völsung konung. Sigmundr geriz nú ríkr konungr ok ágætr, vitr ok stórráðr; hann átti þá konu, er Borghildr hét; þau áttu tvá sonu, hét Helgi annarr, en annarr Hámundr; ok er Helgi var foeddr, kómu til nornir ok veittu honum formála, ok mæltu, at hann skyldi verða allra kónunga frægastr. Sigmundr var þá kominn frá orrostu ok gekk með einum lauk í mót syni sínum, ok hér með gefr hann honum Helga nafn ok þetta at nafnfesti: Hringstaði ok Sóljǫll ok sverð, ok bað hann vel fremjaz ok verða í ætt Völsunga; hann geriz stórlyndr ok vinsæll ok fyrir flestum mǫnnum ǫðrum at allri atgervi. Þat er sagt, at hann réz í hernað, þá er hann var fimtán vetra gamall; var Helgi konungr yfir liðjnu, en Sinfjötli var fenginn til með honum, ok réðu báðir liði.

Þat er sagt, at Helgi finnr þann konung í hernaði, er Hundingr hét; hann var ríkr konungr ok fjölmennr ok réð fyrir löndum; þar tekz orrosta með þeim, ok gengr Helgi fast fram, ok lýkz með því sjá bardagi, at Helgi fær sigr, en Hundingr konungr fellr ok mikill hluti lids hans. Nú þykkir Helgi hafa vaxit mikit, er hann hefir felt svá ríkan konung. Synir Hundings bjóða nú út her í mót Helga ok vilja hefna föður síns; þeir eiga harða orrostu, ok gengr Helgi í gegnum fylkingar þeira bræðra ok sækir at merkjum sona Hundings konungs ok feldi þessa Hundings sonu: Álf ok Eyjólf, Hervarð ok Hagbarð, ok fekk hér ágætan sigr. Ok er Helgi ferr frá orrostu, þá fann hann við skóg einn konur margar ok virðuligar sýnum, ok bar þó ein qllum; þær ridu með ágætligum búningi. Helgi spyrr þá at nafni, er fyrir þeim var; en hon nefndiz Sigrún ok kvez vera dóttir Högna konungs. Helgi mælti: „Farið heim með oss ok verið velkomnar!“ þá segir konungs dóttir: „Annat starf liggir fyrir oss, en drekka með þér.“ Helgi svarar: „Hvat er þat, konungsdóttir?“ Hon svarar: „Högni konungr hefir heitit mik Hoddbroddi, syni Granmars konungs, en ek hefi því heitit, at ek vil eigi eiga hann heldr en einn krákuunga; en þó mun þetta fram fara, nema þú bannir honum ok komir í mót honum með her ok nemir mik á brott, þvíat með engum konungi vilda ek heldr setr búa, en með þér!“ „Ver kát, konungs dóttir!“ sagði hann, „fyrri skulum vit reyna hreysti okkra, en þú sér honum gipt, ok reyna skulum vit áðr, hvárr af öðrum berr, ok hér skal lífit á leggja.“ Eptir þetta sendir Helgi menn með féggjöfum at stefna at sér mönnum, ok stefnir öllu lidinu til Raudabjarga; beið Helgi þar til þess, er mikill flokkur kom til hans ór Hedínsey, ok þá kom til hans mikit lið ór Nörvasundum með fögnum skipum ok stórum. Helgi konungr kallar til sín skipstjórnarmann sinn, er Leifr hét, ok spurði, ef hann hefði talit lið þeira; en hann svarar: „Eigi er hægt at telja, herra! skip þau, er komin eru ór Nörvasundum, eru á tólf þúsundir manna, ok er þó hálfu fleira annat.“ þá mælti Helgi konungr, at þeir skyldu snúa á þann fjörð, er heitir Varinsfjörðr, ok svá gerðu þeir. Nú gerði at þeim storm mikinn ok svá stóran sjó, at því var líkast at heyra, er bylgjur gnúðu á bordunum, sem þá er björgum lysti saman. Helgi bað þá ekki óttaz ok eigi svipta seglunum, heldr setja hvert hæra en áðr; þá var við sjálft, at yfir mundi ganga, áðr þeir kæmi at landi. þá kom þar Sigrún, dóttir Högna konungs, af landi ofan með miklu lidi ok snýr þeim í góða höfn, er heitir at Gnípalundi. Þessi tíðendi sá lanzmenn, ok kom af landi ofan bróðir Hoddbroz konungs, er þar réð fyrir, er heitir at Svarinshaugi; hann kallar á þá ok spyrr, hverr stýrði inu mikla lidi. Sinfjötli stendr upp ok hefir hjálm á höfði skygðan sem gler ok brynju hvíta sem snjó, spjót í hendi með ágætligu merki ok gullrendan skjöld fyrir sér; sá kunnir at mæla við konunga: „Seg svá, er þú hefir gefit svínum ok hundum ok þú finnr konu þína, at hér eru komnir Völsungar, ok man hér hittaz í lidinu Helgi konungr, ef Hoddbroddr vill finna hann, ok er þat hans gaman at berjaz með frama, meðan þú kyssir ambáttir við eld.“ Granmarr svarar: „Eigi

mantu kunna mart virðuligt mæla ok for minni at segja, er þú lýgr á höfðingja; mun hitt sannara, at þú munt lengi hafa fœz á mörkum úti við vargamat ok drepit bræðr þína, ok er kynligt, er þú þorir at koma í her með góðum mönnum, er mart kalt hræ hefir sogit til blóðs.“ Sinfjötli svarar: „Eigi muntu glögt muna nú, er þú vart völván í Varinsey ok kvaz vilja mann eiga ok kaust mik til þess embættis at vera þinn maðr; en síðan vartu valkyrja í Ásgarði, ok var við sjálft, at allir mundi berjaz fyrir þínar sakar, ok ek gat við þér níu varga á Láganesi, ok var ek faðir allra.“ Granmarr svarar: „Mart kantu ljúga; ek hygg, at engis faðir mættir þú vera, síðan þú vart geldr af dætrum jötunsins á Þórsnesi, ok ertu stjúpson Siggeirs konungs ok látt á mörkum úti með vögum, ok kómu þér öll úhopp senn at hendi; þú drapt bræðr þína ok gerðir þik at illu kunnan.“ Sinfjötli svarar: „Hvært mantu þat, er þú vart merin með hestinum Grana, ok reid ek þér á skeið á Brávell; síðan vartu geitasveinn Gólms jötuns.“ Granmarr segir: „Fyrri vilda ek sedja fugla á hræi þínu, en deila við þik lengr.“ Þá mælti Helgi konungr: „Beta væri ykk ok meira snjallræði at berjaz, en mæla slíkt, er skömm er at heyra, ok ekki eru Granmars synir vinir mínir, en þó eru þeir harðir menn.“ Granmarr ríðr nú í brott ok til fundar við Hoddbrodd konung, þar sem heita Sólfjöll; hestar þeira heita Sveipudr ok Sveggjuðr; þeir mœttuz í borgarhlíði ok segja honum hersögu. Hoddbroddr konungr var í brynju ok hafði hjálm á höfði; hann spyrr, hverir þar væri: „Éða hví eru þér svá reiduligir?“ Granmarr segir: „Hér eru komnir Völsungar ok hafa tólf þúsundir manna við land ok sjau þúsundir við ey þá, er Sok heitir; en þar sem heitir fyrir Grindum er þó mestr fjöldi, ok hygg ek nú, at Helgi muni nú berjaz vilja.“ Konungr segir: „Gerum þá boð um allt vart ríki ok sökjum í mót þeim; siti sá engi heima, er berjaz vill; sendum orð Hrings sonum ok Högna konungi ok Álfi inum gamla, þeir eru bardagamenn miklir.“ Funduz þeir þar, er heitir Frekasteinn, ok tókz þar hörd orrosta. Helgi gengr fram í gegnum fylkingar; þar varð mikit mannfall. Þá sá þeir skjaldmeyja flokk mikinn, svá sem í loga sæi, þar var Sigrún konungsdóttir. Helgi konungr sótti í mót Hoddbroddi konungi ok fellir hann undir merkjum. Þá mælti Sigrún: „Haf þökk fyrir þetta þrekvirki! skipt man nú löndum, er mér þetta mikill tímadaðr, ok muntu fá af þessu veg ok ágæti, er þú hefir svá ríkan konung feldan.“ Þat ríki tók Helgi konungr ok dvalðiz þar lengi ok fekk Sigrúnar ok gerðiz frægrr konungr ok ágætr, ok er hann hér ekki síðan við þessa sögu.

## 10. FRÁ VÖLSUNGUM.

Völsungar fara nú heim ok hafa enn mikit aukit sitt ágæti. Sinfjötli legguz nú í hernað af nýju; hann sér eina fagra konu ok girniz mjök at fá hennar; þeirar konu bað ok bróðir Borghildar, er átti Sigmundr konungr. Þeir þreyta þetta mál með orrostu, ok fellir Sinfjötli þenna konung; hann herjar nú víða ok á margar orrostur ok hefir ávalt sigr; geriz hann manna frægstr ok ágætastr ok kemr heim um haustit

með mǫrgum skipum ok miklu fé. Hann segir feðr sínum tíðendingin, en hann segir dróttningu; hon biðr Sinfjötla fara brott ór ríkinu ok læz eigi vilja sjá hann. Sigmundur kvez eigi láta hann í brott fara ok býðr at boeta henni með gulli ok miklu fé, þótt hann hefði öngan fyrri bætt mann; kvað engi frama at sakaz við konur. Hon má nú þessu eigi á leið koma; hon mælti: „þér skuluð ráða, herra! þat samir!“ Hon gerir nú erfi bróður síns með ráði konungs, býr nú þessa veizlu með inum beztum fǫngum ok bauð þangat mǫrgu stórmenni. Borghildr bar mǫnnum drykk; hon kemr fyrir Sinfjötla með miklu horni; hon mælti: „Drekk nú, stjúpson!“ Hann tók við ok sá í hornit ok mælti: „Gjöróttr er drykkrinn.“ Sigmundur mælti: „Fá mér þá!“ hann drakk af; dróttningin mælti: „Hví skulu aðrir menn drekka fyrir þik ǫl?“ Hon kom í annat sinn með hornit: „Drekk nú!“ ok frýði honum með mǫrgum orðum; hann tekr við horninu ok mælti: „Flærðr er drykkrinn.“ Sigmundur mælti: „Fá mér þá!“ It þriðja sinn kom hon ok bað hann drekka af, ef hann hefði hug Vǫlsunga. Sinfjötli tók við horninu ok mælti: „Eitr er í drykknum!“ Sigmundur svarar: „Lát grǫn sia, sonr!“ sagði hann; þá var konungr drukkin mjǫk, ok því sagði hann svá. Sinfjötli drekkur ok fellr þegar niðr. Sigmundur ríss upp, ok gekk harmr sinn nær bana, ok tok líkit í fang sér ok ferr til skógar ok kom loks at einum firði; þar sá hann mann á einum báti litlum; sá maðr spyrr, ef hann vildi þiggja at honum far yfir fjörðinn; hann játtar því; skipit var svá lítit, at þat bar þá eigi, ok var líkit fyrst flutt, en Sigmundur gekk með firðinum. Ok því næst hvarf Sigmundi skipit ok svá maðrinn; ok eptir þat snýr Sigmundur heim, rekr nú í brott dróttningina ok litlu síðar dó hon. Sigmundur konungr ræðr nú enn ríki sínu ok þykkir verit hafa inn mesti kappi ok konungr í fornum sið.

## 11.

Eylimi hefir konungr heitit, ríkr ok ágætr; dóttir hans hét Hjörðís, allra kvenna vænst ǫk vitrust; ok þat spyrr Sigmundur konungr, at hon var við hans æði eða engi ella. Sigmundur sækir heim Eylima konung; hann gerir veizlu í mót honum mikla, ef hann hefði eigi herferð þangat; fara nú boð þeira í milli, at með vinsemd var nú farit, en eigi með herskap; veizla þessi var ger með inum beztum fǫngum ok með miklu fjölmenni. Sigmundi konungi var hvarvetna sett torg ok annarr farargræiði; koma nú til veizlu, ok skipa báðir konungar eina hǫll. Þar var ok kominn Lyngvi konungr, son Hundings konungs, ok vill hann ok mægjaz við Eylima konung; hann þykkiz sjá, at þeir munu eigi hafa eitt erendi, þykkiz ok vita, at úfridar mun af þeim ván, er eigi fær. Nú mælti konungr við dóttur sína: „þú ert vitr kona, en ek hefi þat mælt, at þú skalt þér mann kjósa; kjós nú um tvá konunga, ok er þat mitt ráð hér um, sem þitt er.“ Hon svarar: „Vant sýniz mér þetta mál, en þó kýs ek þann konung, er frægstr er, en þat er Sigmundur konungr, þótt hann sé mjǫk aldri orpinn“; ok var hon honum gefin, en Lyngvi konungr fór í brott. Sigmundur

kvángadiz ok fekk Hjördísar; var þar annan dag qðrum betr veitt eða með meira kappi. Eptir þat fór Sigmundr konungr heim í Húnaland, ok Eylimi konungr mágr hans við honum, ok gætir nú ríkis síns. En Lyngvi konungr ok brøðr hans safna nú her at sér ok fara nú á hendr Sigmundi konungi, þvíat þeir høfðu jafnan minna hlut ór málum, þótt þetta biti nú fyrir; vilja þeir nú fyrirkoma kappi Völsunga; koma nú í Húnaland ok senda Sigmundi konungi orð ok vilja eigi stelaz á hann, en pykkjaz vita, at hann mun eigi flýja. Sigmundr konungr kvez koma mundu til orrostu; hann dró saman her, en Hjördísi var ekit til skógar við eina ambátt, ok mikit fé fór með þeim; hon var þar, meðan þeir þorðuz. Víkingar hljópu frá skipum við úvígjan her. Sigmundr konungr ok Eylimi settu upp merki sín, ok var þá blásit í lúðra. Sigmundr konungr lætr nú við kveða sitt horn, er fadir hans hafði átt, ok eggjar sína menn; hafði Sigmundr lið miklu minna; tekz þar nú hørd órrosta, ok þótt Sigmundr væri gamall, þá bardiz hann nú hart ok var jafnan fremstr sinna manna; helz hvárki við honum skjöldr né brynja, ok gekk hann jafnan í gegnum lið úvina sinna á þeim degi, ok engi mátti sjá, hversu fara mundi þeira í millum; mart spjót var þar á lopti ok qrvar; en svá hlífðu honum hans spádísir, at hann varð ekki sárr, ok engi kunni töl, hversu margr maðr fell fyrir honum; hann hafði báðar hendr blóðgar til axlar; ok er orrosta hafði staðit um hríð, þá kom maðr í bardagann með síðan høtt ok heklu blá; hann hafði eitt auga ok geir í hendi; þessi maðr kom á mót Sigmundi konungi ok brá upp geirinum fyrir honum; ok er Sigmundr konungr hjó fast, kom sverðit í geirinn ok brast í sundr í tvá hluti; síðan sneri mannfallinu ok váru Sigmundi konungi horfin heill, ok fell mjök liðit fyrir honum. Konungrinn hlífði sér ekki ok eggjar mjök liðit. Nú er sem mælt, at eigi má við margnum; í þessi orrostu fell Sigmundr konungr ok Eylimi konungr mágr hans í qndverðri fylkingu ok mestr hluti liðs hans.

## 12.

Lyngvi konungr sækir nú til konungsboejarins ok ætlar at taka þar konungsdóttur, en þat bráz honum; fekk hann þar hvárki konu né fé; hann ferr nú yfir landit ok skipar þar sínum mǫnnum ríkit, pykkiz nú hafa drepit alla ætt Völsunga ok ætlar þá eigi munu þurfa at óttaz heðan frá. Hjördís gekk í valinn eptir orrostuna um nóttina ok kom at þar, sem Sigmundr konungr lá ok spyrr, ef hann væri græðandi; en hann svarar: „Margr lifnar ór litlum vánum, en horfin eru mér heill, svá at ek vil (eigi) láta græða mik; vill Óðinn ekki, at vér bregðum sverði, síðan er nú brotnaði; hef ek haft orrostur, meðan honum líkadi. „Hon mælti: „Enkis þætti mér ávant, ef þú yrðir græddr ok hefdir fedr míns.“ Konungr segir: „Qðrum er þat ætlat; þú ferr með sveinbarn, ok fæð þat vel ok vandliga, ok mun sá sveinn ágætr ok fremstr af várri ætt; varðveit ok vel sverðsbrotin, þar af má gera gott sverð, er heita mun Gramr ok sonr okkarr mun bera ok þar mǫrg stórverk með vinna, þau er aldri munu fyrnaz, ok hans nafn mun uppi, meðan verqldin stendr. Uni nú við

þat, en mik mœða sár, ok ek mun nú vitja frænda várra framgenginna.“ Hjördís sitr nú yfir honum, unz hann deyr, ok þá lýsir af degi. Hon sér, at mǫrg skip eru komin við land; hon mælti til ambáttarinnar: „Vit skulum skipta klæðum, ok skaltu nefnaz nafni mínu, ok segz konungsdóttir“; ok þær gera svá. Víkingar geta at líta mikit mannfall ok svá, hvar konurnar fóru til skógar, skilja, at stórtíðendum man gegna, ok hlaupa af skipum; en fyrir þessu líði réð Álfr, son Hjalpreks konungs af Danmǫrk; hann hafði farit fyrir land fram með her sínum; koma nú í valinn, þar sjá þeir mikit mannfall. Konungrinn biðr nú at leita at konunum, ok svá gerðu þeir; hann spyrr, hverjar þær væri, en þar skiptir eigi at líkendum til; ambáttin hefir svǫr fyrir þeim ok segir fall Sigmundar konungs ok Eylima konungs ok margs annars stórmennis ok svá, hverir gert hafa. Konungr spurði, hvárt þær vissi, hvar fé konungs væri fólgt; ambáttin svarar: „Meiri ván, at vér vitim“, ok vísar til fjárins; ok finna þeir auð mikinn, svá at eigi þóttuz menn sét hafa jafnmikit saman koma í einn stað eða fleiri gersimar; bera til skipa Álfs konungs. Hjördís fylgdi honum ok svá ambáttin. Hann ferr nú heim í ríki sitt, en lætr, at þar sé fallnir þeir konungar, er frægstir váru. Konungr sez við stjórn, en þær sátu í fyrirrúmi á skipinu; hann á tal við þær ok leggr virðing á ræður þeira. Konungr kom heim í ríki sitt við miklu fé; Álfr var manna gerviligastr. Ok er þau hafa skamma stund heima verit, spyrr dróttningin Álf son sinn: „Hví hefir in fegri kona færi hringa eða verra búnað? ok virðiz mér, at sú muni æðri, er þér hafð minna yfir látit.“ Hann svarar: „Grunat hefir mik þat, at eigi sé ambáttarmót á henni, ok þá er vér fundumz, þá tókz henni vel at fagna tignum mǫnnum, ok hér til skal gera eina raun.“ Þat er nú eitt sinn við drykkju, at konungr sez á tal við þær ok mælti: „Hvat hafi þér at marki um doegrfar, þá er nótt eldir, ef þér sjáid eigi himintungl?“ Hon svarar: „þat mark höfum vér hér til, at ek var því vǫn í æsku, at drekka mjǫk í óttu; ok er lét af því, vǫknuðu vér eptir því síðan, ok er þat mitt mark.“ Konungr brosti at ok mælti: „Illa var konungsdóttir vǫnd.“ Hann hittir þá Hjördísi ok spyrr hana slíks ins sama; hon svarar honum: „Faðir minn gaf mér eitt gull lítit við náttúru þá, at kólnar í óttu á fingri mér, þat er mitt mark hér um.“ Konungr svarar: „Gnótt var þar gulls, er ambáttir báru, ok munu þér ærit lengi leynz hafa fyrir mér, ok svá munda ek til þín gert hafa, sem vit værim eins konungs börn bæði, þóttu hefðir þetta sagt, ok enn skal gera verðleikum betr við þik, þvíat þú skal vera mín kona, ok skal ek gjalda mund við þér, þá er þú hefir barn getit.“ Hon svarar ok segir alt it sanna um sitt ráð; er hon þar nú í miklum sóma ok þykkir in virðuligasta kona.

### 13. FÆDDR SIGURÐR.

þat er nú sagt, at Hjördís fœðir sveinbarn, ok er sveinninn fœðr Hjalpreki konungi. Konungrinn varð gláðr við, er hann sá þau in hvǫssu augu, er hann bar í höfði, ok sagði hann øngum mundu líkan verða eða samjafnan, ok var hann vatn í ausinn með Sigurðar nafni; frá honum segja allir eitt, at um atferð ok vǫxt var

engi hans maki. Hann var þar fœddr með Hjálpreki konungi af mikilli ást; ok þá er nefndir eru allir inir ágæztu menn ok konungar í fornum sögum, þá skal Sigurðr fyrir ganga um afl ok atgervi, kapp ok hreysti, er hann hefir haft um hvern mann fram annarra í norðrálfu heimsins. Sigurðr óx þar upp með Hjálpreki ok unni hvert barn honum; hann fastnaði Álfi konungi Hjördísi ok mælti henni mund. — Reginn hét fóstri Sigurðar ok var Hreidmars son; hann kendi honum íþróttir, tafl ok rúnar ok tungur margar at mæla, sem þá var títt konungasonum, ok marga hluti aðra. Eitt sinn spurði Reginn Sigurð, er þeir váru báðir saman, ef hann vissi, hversu mikit fé faðir hans hefði átt, eða hverir þat varðveittu. Sigurðr svarar ok segir, at konungar varðveittu. Reginn mælti: „Trúir þú þeim allvel?“ Sigurðr svarar: „þat samir, at þeir varðveiti þar til, er oss hallkvæmiz, þvíat þeir kunnu betr at gæta en ek.“ Annat sinn kemr Reginn at máli við Sigurð ok mælti: „Kynligt er þat, er þú vilt vera hestasveinn konunga eða fara sem hlauparar.“ Sigurðr svarar: „Eigi er þat, þvíatþ vér ráðum öllu með þeim; er oss ok heimult þat, er vér viljum hafa.“ Reginn mælti: „Bið hann gefa þér einn hest!“ Sigurðr svarar: „þegar mun þat, er ek vil.“ Sigurðr hittir nú konunga; þá mælti konungr við Sigurð: „Hvat viltu af oss þiggja?“ Sigurðr svarar: „Einn hest viljum vér þiggja oss til skemtanar.“ Konungrinn mælti: „Kjós þér sjálfr hest ok slíkt, er þú vill hafa af varri eigu.“ Annan dag eptir fór Sigurðr til skógar ok mœtir einum gömlum manni með síðu skeggi; sá var honum úkunnigr; hann spyrr, hvert Sigurðr skyldi fara. Hann svarar: „Hest skyldum vér kjósa; ráð um með oss!“ Hann mælti: „Förum ok rekum til árinna, er Busiltjörn heitir.“ Þeir reka hrossin út á djúp árinna, ok leggjaz at landi, nema ein hestr, hann tók Sigurðr; hann var grár at lit ok ungr at aldri, mikill vexti ok vænn; engi hafði honum á bak komit. Skeggmaðrinn mælti: „þessi hestr er kominn frá Sleipni, ok skal hann vandliga upp fœða, þvíat hann verðr hverjum hesti betri“; maðrinn hverfr þá. Sigurðr kallar hestinn Grana, ok hefir sá hestr beztr verit; Óðinn hafði hann hittan. Enn mælti Reginn til Sigurðar: „Oflítit fé eigu-þér; þat harmar oss, er þér hlaupið sem þorpara sveinar, en ek veit mikla févæn at segja þér, ok er þat meiri væn, at þat sé sómi at sœkja ok virðing, ef þú nærir.“ Sigurðr spyrr, hvar væri eða hverr varðveitti. Reginn svarar: „Sá heitir Fáfnir, er hér liggr skamt heðan á brott, þat heitir Gnítaheidr; ok er þú kemr þar, þá muntu þat mæla: aldri sáttu meira fé í gulli í einum stað, ok eigi þarftu meira, þóttu verdir allra konunga elztr ok frægstr.“ Sigurðr svarar: „Kann ek kyn þessa orms, þótt vér sém ungr, ok hefi ek spurt, at engi þorir at koma á mót honum fyrir vaxtar sakir ok ilzku.“ Reginn svarar: „þat er ekki; sá vöxtr er eptir hætti lyngorma, ok er gert af miklu meira, en er, ok svá mundi þótt hafa inum fyrrum frændum þínum; ok þótt Volsunga ætt sé at þér, þá mun þú eigi hafa þeira skaplyndi, er fyrst eru taldir til alls frama.“ Sigurðr svarar: „Vera má, at eigi höfum vér mikit af þeira kappi eða snild; en eigi berr nauðsyn til at frýja oss, er vér erum enn lítt af barnsaldri; eða hví eggjar þú þessa svá mjök?“ Reginn svarar: „Saga er til þess, ok mun ek segja þér.“ Sigurðr mælti: „Lát mik heyra!“



„Þat er upphaf sögu þessar, at Hreiðmarr hét faðir minn, mikill ok auðigr; son hans hét Fáfnir, en annarr hét Otr, ok var ek inn þriði, ok var ek minstr fyrir mér um atgervi ok yfirlát; kunna ek af járnri gera ok af silfri ok gulli ok hverjum hlut gerða ek nokkvat nýtt. Otr bróðir minn hafði aðra iðn ok náttúru; hann var veiðimaðr mikill ok umfram aðra menn ok var í otrs líki um daga ok var jafnan í ánni ok bar upp fiska með munni sér; veiðiföngin færði hann feðr sínum, ok var honum þat mikill styrkr; mjök hefir hann otrs líki á sér, kom síð heim ok át blundandi ok einn saman, þvíat hann mátti eigi sjá, at þyrri. Fáfnir var miklu mestr ok grimmastr ok vildi sitt eitt kalla láta alt þat, er var. Einn dvergr heitir Andvari“ — segir Reginn —; „hann var jafnan í forsinum, er Andvarafors heitir, í geddu líki ok fekk sér þar matar, þvíat þar var fjöldi fiska í þeim forsi. Otr bróðir minn fór jafnan í þenna for ok bar upp fiska í munni sér ok lagði einn senn á land. — Óðinn, Loki, Hœnir fóru leiðar sinnar ok kómu til Andvarafors. Otr hafði þá tekit einn lax ok át blundandi á árbakkanum. Loki tók einn stein ok laust otrinn til bana. Æsir þóttuz mjök hepnir af veiði sinni ok flógu belg af otrinum. Þat kveld kómu þeir til Hreiðmars ok sýndu honum veidina; þá tóku-vér þá höndum ok lögðum á þá gjald ok fjörlausn, at þeir fylði belginn af gulli ok hyldi hann utan með rauðu gulli. Þá sendu þeir Loka at afla gullsins; hann kom til Ránar ok fekk net hennar, fór þá til Andvarafors ok kastaði netinu fyrir gedduna, en hon hljóp í netit; þá mælti Loki:

2. „Hvat er þat fiska,  
er rennr flóði í,  
kannat sér við víti varaz?  
höfuð þitt  
leystu helju ór,  
ok finn mér lindar loga!“

3. „Andvari ek heiti,  
Óinn hét minn faðir,  
margan hefik fors of farit;  
aumlig norn  
skóp oss í árdaga,  
at ek skylda í vatni vaða.“

Loki sér gull þat, er Andvari átti; en er hann hafði fram reitt gullit, þá hafði hann eptir einn hring, ok tók Loki hann af honum. Dvergrinn gekk í steininn ok mælti, at hverjum skyldi at bana verða, er þann gullhring ætti, ok svá alt gullit. Æsirnir reiddu Hreiðmari féit ok tráðu upp otrbelginn ok settu á föetr; þá skyldu æsirnir hlada upp hjá gullinu ok hylja utan; en er þat var gert, þá gekk Hreiðmarr fram

ok sá eitt granahár ok það hylja. Þá dró Óðinn hringinn af hendi sér Andvaranaut ok hulði hárit. Þá kvað Loki:

4. „Gull er þér nú reitt,  
en þú gjöld hefir  
mikil mins höfuds:  
syni þínum  
verðrat sæla sköpuð,  
þat er ykkarr beggja bani.“

Síðan drap Fáfniur föður sinn“ — segir Reginn — „ok myrði hann, ok náða ek öngu af fénu. Hann gerðiz svá illr, at hann lagðiz út ok unni öngum at njóta fjárins nema sér ok varð síðan at inum versta ormi ok liggr nú á því fé. Síðan fór ek til konungs ok gerðumz ek smiðr hans; ok er þessi röða til minnar sögu, at ek missa föðurarfsins ok bróðurgjaldanna; (gullit er síðan kallat otrsgjöld, ok hér dæmi af tekin).“ Sigurðr svarar: „Mikit hefir þú látit, ok stóráillir hafa þínir frændr verit. Ger nú eitt sverð af þínum hagleik, þat er ekki sé jafngott gert, ok ek mega vinna stórverk, ef hugr dugir, ef þú vilt, at ek drepa þenna inn mikla dreka.“ Reginn segir: „Þat geri ek með trausti, ok muntu mega drepa Fáfni með því sverði.“

## 15. REGINN GERÐI GRAM.

Reginn gerir nú eitt sverð ok fær í hönd Sigurði. Hann tók við sverðinu ok mælti: „Þetta er þitt smíði, Reginn!“ Ok hæggr í steðjann, ok brotnaði sverðit; hann kastar brandinum ok það hann smíða annat betra. Reginn gerir annat sverð ok fær Sigurði; hann leit á. „Þetta mun þér líka, en vant mun yðr at smíða.“ Sigurðr reynir þetta sverð ok brýtr sem í fyrra. Þá mælti Sigurðr til Regins: „Þú munt líkr vera inum fyrrum frændum þínum ok vera útrúr“; gekk nú til móður sinnar; hon fagnar honum vel; talaz nú við ok drekka. Þá mælti Sigurðr: „Hvært höfum vér rétt til spurt, at Sigmundur konungr seldi yðr sverðit Gram í tveim hlutum?“ Hon svarar: „Satt er þat.“ Sigurðr mælti: „Fá mér í hönd! ek vil hafa.“ Hon kvað hann líkligan til frama ok fær honum sverðit. Sigurðr hittir nú Reginn ok það hann þar gera af sverð eptir efnum. Reginn reiddiz ok gekk til smiðju með sverðsbrotin, ok þykkir Sigurðr framgjarn um smíðina. Reginn gerir nú eitt sverð; ok er hann þar ór aflinum, sýndiz smiðjusveinum, sem eldar brynni ór eggjunum; biðr nú Sigurðr við taka sverðinu ok kvez eigi kunna sverð at gera, ef þetta bilar. Sigurðr hjó í steðjann ok klauf niðr í fótinn, ok brast eigi né brotnaði; hann lofaði sverðit mjök ok fór til árinna með ullarlagð ok kastar í gegn straumi, ok tók í súndr, er hann brá við sverðinu; gekk Sigurðr þá gláðr heim. Reginn mælti: „Efna muni-þér heit yðr nú, er ek hefi gert sverðit, ok hitta Fáfni.“ Sigurðr svarar: „Efna munum

vér, ok þó annat fyrr, at hefna fǫður míns.“ Sígurðr var því ástsælli, sem hann var elhri, af öllu fólki, svá at hvert barn unni honum hugástum.

## 16.

Grípir hét maðr ok var móðurbróðir Sígurðar; en litlu síðar, en sverðit var gert, fór hann á fund Grípis, þvíat hann var framvísst ok vissi fyrir ærlög manna. Sígurðr leitar eptir, hversu ganga man ævi hans; en hann var þó lengi fyrir ok sagði þó loksins við ákaflega bæn Sígurðar öll forlög hans, eptir því sem eptir gekk síðan. Ok þá er Grípir hafði þessa hluti sagða, sem hann beiddi, þá reið hann heim. Ok brátt eptir þat finnaz þeir Reginn; þá mælti hann: „Drep Fáfnir, sem þér hétuð!“ Sígurðr svarar: „Gera skal þat, ok þó annat fyrr, at hefna Sigmundar konungs ok annarra frænda várra, er þar fellu í þeiri orrostu.“

## 17. SIGURÐR DRAP LYNGA OK HJQRVARÐ OK ÞÁ ALLA.

Nú hittir Sígurðr konunga ok mælti til þeira: „Hér höfum vér verit um hríð, ok eigum vér yðr ástsemð at launa ok mikla virðing; en nú viljum vér ór landi fara ok finna Hundingssonu, ok vilda ek, at þeir vissi, at Vǫlsungar væri eigi allir dauðir: viljum vér hafa þar til yðarn styrk.“ Konungar kváðuz alt vilja til fá, þat er hann beiddiz. Er nú búit lið mikit ok allt vandat sem mest, skip ok allr herbúnaðr, svá at hans ferð væri þá vegligri en áðr. Sígurðr stýrir dreka þeim, er mestr var ok ágætligastr; segl þeira váru mjök vönduð ok ítarlig at sjá. Sigla þeir nú góðan byr; ok er fá dægr váru liðin, þá kom á veðr mikit með stormi, en svá var sjárin, sem í roðru sæi. Eigi bað Sígurðr svipta seglunum, þótt rifnuðu, heldr bað hann hæra setja en áðr. Ok er þeir sigldu fram fyrir bergnös nokkura, þá kalladi maðr upp á skipit ok spyrr, hvern fyrir liðinu eigi at ráða. Honum var sagt, at þar var höfðingi Sígurðr Sigmundarson, er nú er frægstr ungra manna. Maðrinn svarar: „Allir segja þar eitt frá honum, at eigi megi konungasynir jafnaz við hann; vilda ek, at þér feldið seglin á nokkuru skipinu, ok tæki-þér við mér.“ Þeir spurðu hann at nafni. Hann svarar:

5. „Hnikar hétu mik,  
þá er hugin gláddi  
Vǫlsungr ungi  
ok vegit hafði;  
nú máttu kalla  
karl af bjargi  
Feng eða Fjǫlqi,  
far vil ek þiggja.“

þeir viku at landi ok tóku karl á skip sín; þá tók af veðrit, ok fara, unz þeir koma at landi í ríki Hundingssona; þá hvarf Fjólunir. Þeir láta þegar geisa eld ok járn, drepa menn, en brenna bygðina, ok eyða þar sem þeir fara; stökkr fjöldi undan á fund Lyngva konungs, ok segja, at herr er kominn í landit ok ferr með meira geysingi, en dæmi finniz til; kváðu Hundingssonu eigi langsýna, þá er þeir soggðuz eigi mundu hræðaz Vqlsunga, „en nú stýrir þessum her Sigurðr Sigmundarson.“ Lyngvi konungr lætr nú fara um allt sitt ríki herboð, vill eigi á flótta leggjaz; stefnir til sín qlum þeim mǫnnum, er honum vilja lið veita; kemr nú á mót Sigurði með allmikinn her ok bræðr hans með honum; tekz þar in hardasta orrosta með þeim; mátti þar á lopti sjá mart spjót ok orvar margar, øxi hart reidda, skjöldu klofna ok brynjur slitnar, hjálma skífða, hausa klofna ok margan mann steypaz til jarðar. Ok er orrostan hefir svá staðit mjök langa hríð, sækir Sigurðr fram um merkin ok hefir í hendi sverðit Gram; hann hæggr bæði menn ok hesta ok gengr í gegnum fylkingar ok hefir báðar hendr blóðgar til axlar, ok stökk undan fólk, þar sem hann fór, ok helz hvárki við hjálmr né brynja, ok engi maðr þóttiz fyrr sét hafa þvílíkan mann. Þessi orrosta stóð lengi með miklu mannfalli ok ákafri sókn; ferr þar, sem sjaldnar kann henda, þá er landherrinn sækir til, at þat kom fyrir ekki; fell þar svá mart fyrir Hundingssonum, at engi maðr vissi töl á. Ok er Sigurðr var framarla í fylkingu, þá koma á mót honum synir Hundings konungs. Sigurðr hæggr til Lyngva konungs ok klýfr hjálm hans ok höfuð ok brynjaðan búk, ok síðan hæggr hann Hjörvard, bróður hans, sundr í tvá hluti, ok þá drap hann alla Hundingssonu, er eptir lifðu, ok mestan hluta liðs þeira. Ferr Sigurðr nú heim með föggrum sigri ok miklu fé ok ágæti, er hann hafði fengit í þessi ferð; váru nú veizlur gervar í mót honum heima í ríkinu. — Ok er Sigurðr hefir skamma stund heima vérit, kemr Reginn at máli við Sigurð ok segir: „Nú munu-þér vilja steypa hjálminum Fáfnis, svá sem þér hétuþ, þvíat nú hefir þú hefnt fōður þíns ok annarra frænda þinna.“ Sigurðr svarar: „Efna munu-vér þat, sem vér höfum þar um heitit, ok ekki fellr oss þat ór minni.“

## 18. NÚ RÍÐA ÞEIR REGINN OK SIGURÐR.

Nú ríða þeir Sigurðr ok Reginn upp á heidina á þann farveg, er Fáfniur var vanr at skríða, er hann fór til vaz, ok þat er sagt, at sá hamarr var þrítugr, er hann lá at vatni, þá er hann drakk. Þá mælti Sigurðr: „þat sagðir þú, Reginn, at dreki sjá væri eigi meiri en einn lyngormr, en mér sýnaz vegar hans æfar miklir.“ Reginn mælti: „Ger grōf eina ok sez þar í; ok þá er ormrinn skríðr til vaz, legg þá til hjarta honum ok vinn honum svá bana; þar fyrir fær þú mikinn frama.“ Sigurðr mælti: „Hversu man þá veita, ef ek verð fyrir sveita ormsins?“ Reginn svarar: „Eigi má þér ráð ráða, er þú ert við hvatvetna hræddr, ok ertu úlíkr þínum frændum at hughreysti.“ Nú ríðr Sigurðr á heidina, en Reginn hverfr í brott yfrit hræddr. Sigurðr gerði grōf eina; ok er hann er at þessu verki, kemr at honum einn gamall

maðr með síðu skeggi ok spýrr, hvat hann gerir þar; hann segir; þá svarar inn gamli maðr: „Þetta er úráð; ger fleiri grafar ok lát þar í renna sveitann, en þú sit í einni ok legg til hjartans orminum!“ Þá hvarf sá maðr á brottu; en Sigurðr gerir grafar eptir því, sem fyrir var sagt. Ok er ormrinn skreid til vaz, varð svá mikill landskjálfti, svá at ǫll jörð skalf í nánd; hann fnýsti eitri alla leið fyrir sik fram, ok eigi hræddiz Sigurðr né óttaz við þann gný. Ok er ormrinn skreid yfir gröfina, þá leggr Sigurðr sverðinu undir bæxlit vinstra, svá at við hjóltum nam. Þá hleypr Sigurðr upp ór gröfinni ok kippir at sér sverðinu ok hefir allar hendr blóðgar upp til axlar. Ok er inn mikli ormr kendi síns banasárs, þá laust hann höfðinu ok spordinum, svá at alt brast í sundr, er fyrir varð. Ok er Fáfñir fekk banasár, spurði hann: „Hverr ertu, eða hverr er þinn faðir, eða hver er ætt þín, er þú vart svá djarfr, at þú þorðir at bera vápn á mik?“ Sigurðr svarar: „Ætt mín er monnum úkunnig, ek heiti gøfugt dýr, ok á ek engan fōður né móður, ok einn saman hefi ek farit.“ Fáfñir svarar: „Ef þú átt engan feðr né móður, af hverju undri ertu þá alinn? ok þótt þú segir mér eigi þitt nafn á banadægri mínu, þá veiztu, at þú lýgr nú.“ Hann svarar: „Ek heiti Sigurðr, en faðir minn Sigmundur.“ Fáfñir svarar: „Hverr eggjædi þik þessa verks, eða hví léztu at eggjaz? hafðir þú eigi frétt þat, hversu allt fólk er hrætt við mik ok við minn ægishjálmr? inn fráneygi sveinn! þú áttir feðr snarpan!“ Sigurðr svarar: „Til þessa hvatti mik inn harði hugr, ok stoðaði til, at gert yrði, þessi in sterka hönd ok þetta it snarpa sverð, er nú kendir þú, ok fár er gamall harðr, ef hann er í bernsku blautr.“ Fáfñir segir: „Veit ek, ef þú vex upp með frændum þínum, at þú mundir kunna at vega reiðr, en þetta er meiri furða, er einn bandingi hertekinn skal þorat hafa at vega at mér, þvíat fár hernuminn er frœkn til vígs.“ Sigurðr mælti: „Bregðr þú mér, at ek væra fjarri mínum frændum; en þótt ek væra hernuminn, þá var ek þó eigi heptr, ok þat fanntu, at ek var lauss.“ Fáfñir svarar: „Heiptyrði tekr þú hvetvetna þat, er ek mæli, en gull þetta mun þér at bana verða, er ek hefi átt.“ Sigurðr svarar: „Hverr vill fé hafa allt til ins eina dags, en eitt sinn skal hverr deyja.“ Fáfñir mælti: „Fátt vill þú at mínum dæmum gera, en drukna muntu, ef þú ferr um sjá úvarliga, ok bíð heldr á landi, unz logn er.“ Sigurðr mælti: „Seg þú þat. Fáfñir! ef þú ert fróðr mjök: hverjar eru þær nornir, er kjósa mögu frá mœðrum?“ Fáfñir svarar: „Margar eru þær ok sundrlausar, sumar eru ása ættar, sumar eru álfa ættar, sumar eru dœtr Dvalins.“ Sigurðr mælti: „Hvé heitir sá hólmr, er blanda hjörlegi Surtr ok æsir saman?“ Fáfñir svarar: „Hann heitir Úskaptr.“ Ok enn mælti Fáfñir: „Reginn bróðir minn veldr mínum dauða, ok þat hlægir mik, er hann veldr ok þínum dauða, ok ferr þá, sem hann vildi.“ Enn mælti Fáfñir: „Ek bar ægishjálmr yfir ǫllu fólki, síðan ek lá á arfi míns bróður, ok svá fnýsta ek eitri alla vega frá mér í brott, at engi þorði at koma í nánd mér, ok engi vápn hræddumz ek, ok aldri fann ek svá margan mann fyrir mér, at ek þoettumz eigi miklu sterkari, en allir váru hræddir við mik.“ Sigurðr mælti: „Sá ægishjálmr, er þú sagðir frá, gefr fám sigr, þvíat hverr sá, er með mörqum kemr, má þat finna eitthvert sinn, at engi er einna hvatastr.“ Fáfñir svarar: „Þat ræð

ek þér, at þú takir hest þinn ok ríðir á brott sem skjótast, þvíat þat hendir opt, at sá, er banasár fær, hefnir sín sjálfr.“ Sigurðr segir: „Þetta eru þín ráð, en annat mun ek gera; ek mun ríða til þíns bóls ok taka þar þat it mikla gull, er frændr þínir hafa átt.“ Fáfnr svarar: „Ríða muntu þar til, er þú finnr svá mikit gull, at ócrit er um þína daga, ok þat sama gull verðir þinn bani ok hvers annars, er þat á.“ Sigurðr stóð upp ok mælti: „Heim munda ek ríða, þótt ek mista þessa ins mikla fjár, ef ek víska, at ek skylda aldri deyja; en hverr frœkn maðr vill fé ráða allt til ins eina dags; en þú, Fáfnr! ligg í fjörbrotum, þar er þik Hel hafi!“ ok þá deyr Fáfnr.

## 19. REGINN DRAKK BLÓÐ FÁFNIS.

Eptir þetta kom Reginn til Sigurðar ok mælti: „Heill, herra minn! mikinn sigr hefir þú unnit, er þú hefir drepit Fáfni, er engi varð fyrr svá djarfr, at á hans götu þorði sitja, ok þetta fremdarverk mun uppi, meðan veröldin stendr.“ Nú stendr Reginn ok sér nidr í jörðina langa hríð; ok þegar eptir þetta mælti hann af miklum móði: „Bróður minn hefir þú drepit! ok varla má ek þessa verks saklauss vera.“ Nú tekr Sigurðr sitt sverð Gram ok perrir á grasinu ok mælti til Regins: „Fjarri gekk þú þá, er ek vann þetta verk, ok ek reynda þetta snarpa sverð með minni hendi, ok mínu afli atta ek við orms megin, meðan þú látt í einum lyngrunni, ok vissir þú eigi, hvárt it var himinn eða jörð.“ Reginn svarar: „Þessi ormr mætti lengi liggja í sínu bóli, ef eigi hefðir þú notit sverðs þess, er ek gerða þér minni hendi, ok eigi hefðir þú þetta enn unnit ok engi annarra.“ Sigurðr svarar: „Þá er menn koma til vígs, þá er manni betra gott hjarta, en hvast sverð.“ Þá mælti Reginn við Sigurð af áhyggju mikilli: „Þú drapt miþn bróður, ok varla má ek þessa verks saklauss.“ Þá skar Reginn hjartat ór orminum með því sverði, er Ríðill hét. Þá drakk Reginn blóð Fáfnis ok mælti: „Veit mér eina bœn, er þer er lítit fyrir: gakk til elz með hjartat ok steik, ok gef mér at eta!“ Sigurðr fór ok steikti á teini; ok er freyddi ór, þá tók hann fingri sínum á ok skynjaði, hvárt steikt væri; hann (brann ok) brá fingrinum í munn sér; ok er hjartablóð ormsins kom á tungu honum, þá skildi hann fuglaródd; hann heyrdi, at igður klökuðu á hrísinu hjá honum:

## 20.(19.) SIGURÐR ÁT HJARTAT ORMSINS.

„Þar sitr Sigurðr ok steikir Fáfnis hjarta; þat skyldi hann sjálfr eta, þá mundi hann verða hverjum manni vitrari.“ Önnur segir: „Þar liggir Reginn ok vill véla þann, sem honum trúir.“ Þá mælti in þriðja: „Höggvi hann þá höfud af honum, ok má hann þá ráða gullinu því inu mikla einn!“ Þá mælti in fjórða: „Þá væri hann vitrari, ef hann hefði þat, sem þær höfðu ráðit honum, ok ríði síðan til bóls Fáfnis ok tœki þat it mikla gull, er þar er, ok ríði síðan upp á Hindarfjall, þar sem

Brynhildr sefr, ok mun hann nema þar mikla speki, ok þá væri hann vitr, ef hann hefði yður ráð ok hygði hann um sína þyrft, ok þar er mér úlfsins ván, er ek eyrun sá.“ Þá mælti in fimta: „Eigi er hann svá horskr, sem ek ætlaða, ef hann vægir honum, en drepit áðr bróður hans.“ Þá mælti in sétta: „Þat væri snjallræði, ef hann dræpi hann ok réði einn fénu.“ Þá mælti Sigurðr: „Eigi munu þau úsköp, at Reginn sé minn bani, ok heldr skulu þeir fara báðir bróðr einn veg!“ bregðr nú sverðinu Gram ok hæggr hofuð af Regin; ok eptir þetta etr hann suman hlut hjartans ormsins, en sumt hirdir hann; hleypr síðan á hest sinn ok reið eptir slóð Fáfnis ok til hans herbergis ok fann, at þat var opit, ok af járni hurðirnar allar ok þar með allr dyra-umbúningrinn, ok af járni allir stokkar í húsinu, ok grafit í jorð niðr. Sigurðr fann þar stórmikit gull ok sverðit Hrotta, ok þar tók hann ægishjálmm ok gullbrynjuna ok marga dýrgripi. Hann fann þar svá mikit gull, at honum þótti ván, at eigi mundi meira bera tveir hestar eða þrír; þat gull tekr hann allt ok berr í tvær kistur miklar, tekr nú í tauma hestinum Grana; hestrinn vill nú eigi ganga, ok ekki tjár at keyra. Sigurðr finnr nú, hvat hestrinn vill, hleypr hann á bak ok lýstr hann sporum, ok rennr sjá hestr, sem lauss væri.

## 21.(20.) FRÁ SIGURÐI.

Sigurðr ríðr nú langar leiðir, ok allt til þess, er hann kemr upp á Hindarfjall, ok stefndi á leið suðr til Frakklanz; á fjallinu sá hann fyrir sér ljós mikit, sem eldr brynni, ok ljómaði af til himins; en er (hann) kom at, stóð þar fyrir honum skjaldborg ok upp ór merki. Sigurðr gekk í skjaldborgina ok sá, at þar svaf maðr ok lá með ǫllum hervápnnum; hann tók fyrst hjálminn af hofði honum ok sá, at þat var kona; hon var í brynju, ok var svá fóst, sem hon væri holdgróin; þá reist hann ofan ór hofuðsmátt ok í gegnum niðr, ok svá út í gegnum báðar ermar, ok beit sem klæði. Sigurðr kvað hana helzti lengi sofit hafa. Hon spurði, hvat svá var máttugt, er beit brynjuna, „ok brá mínum svefni; eða man hér kominn Sigurðr Sigmundarson, er hefir hjálm Fáfnis ok hans bana í hendi?“ Þá svarar Sigurðr: „Sá er Vǫlsunga ættar, er þetta verk hefir gert, ok þat hefi ek spurt, at þú ert ríks konungs dóttir, ok þat sama hefir oss sagt verit yðrum vænleik ok vitru, ok þat skulu-vér reyna.“ Brynhildr segir, at tveir konungar þorðuz, hét annarr Hjálmgunnarr; hann var gamall ok inn mesti hermaðr, ok hafði Óðinn honum sigri heitit; en annarr Agnarr eða Audabróðir; „ek felda Hjálmgunnar í orrostu, en Óðinn stakk mik svefnþorni í hefnd þess ok kvað mik aldri síðan skyldu sigr hafa ok kvað mik giptaz skulu; en ek strengða þess heit þar í mót at giptaz engum þeim, er hræðaz kynni.“ Sigurðr mælti: „Kenn oss ráð til stórra hluta!“ Hon svarar: „Hér munu þ betr þkunna, en með þökkum vil ek kenna yðr, ef þess er nokkut, er vér kunnum, þat er yðr mætti lika, í rúnum eða ǫðrum hlutum, er liggja til hvers hlutar, ok drekkum bæði saman, ok gefi goðin okkr góðan dag, at þér verði nyt ok frægð at mínum vitrleik ok þú

munir eptir, þat er vit ræðum.“ Brynhildr fylði eitt ker ok færði Sigurði, ok mælti:

6. „Bjór færi ek þér,  
brynþinga valdr!  
magni blandinn  
ok megintíri;  
fullr er ljóða  
ok líknstafa,  
góðra galdra  
ok gamanrúna.
7. Sigrúnar skaltu kunna,  
ef þú vilt snotr vera,  
ok rísta á hjalti hjors,  
á vettrimum  
ok á valbostum,  
ok nefna tysvar Tý.
8. Brimrúnar skaltu gøra,  
ef þú vilt borgit hafá  
á sundi seglmörum;  
á stafni skal þær rísta  
ok á stjórnar bláði,  
ok leggja eld í ár;  
fellrat svá brattr breki  
né blar unnir,  
þó kømstu heill af hafi.
9. Málrúnar skaltu kunna,  
ef þú vilt, at mangi þér  
heiptum gjaldi harm;  
þær um vindr,  
þær um vefr,  
þær um setr allar saman  
á því þingi,  
er þjóðir skulu  
i fulla dóma fara.
10. Qlrúnar skaltu kunna,  
ef þú vilt, annars kvæn  
vélit þik i trygd, ef þú trúir;



á horni skal þær rísta  
ok á handar baki,  
ok merkja á nagli Naud.

11. Full skaltu signa  
ok við fári sjá  
ok verpa lauk í lög;  
þá ek þat veit,  
at þér verðr aldri  
meinblandinn mjöðr.
12. Bjargrúnar skaltu nema,  
ef þú vilt borgit fá  
ok leysa kind frá konu;  
á lófa skal þær rísta  
ok um líðu spenna  
ok bidja dísir duga.
13. Limrúnar skaltu kunna,  
ef þú vilt læknir vera  
ok kunna sár at sjá;  
á berki skal þær rísta  
ok á barri víðar  
þess er lúti austr limar.
14. Hugrúnar skaltu nema  
ef þú vilt hverjum vera  
gedhorskari guma;  
þær of réð,  
þær of réist,  
þær of hugði Hroptr.
15. Á skildi vári ristnar,  
þeim er stendr fyr skínanda guði,  
(á eyra Árvakrs  
ok á) Alsvinnz hófi,  
ok á því hveli, er stendr  
undir reid Rognis,  
á Sleipnis tönnum  
ok á sleða fjotrurum.

16. Á bjarnar hrammi  
ok á Braga tungu,  
á úlfs klóm  
ok á arnar nefi,  
á blóðgum vængjum  
ok á brúar spordi,  
á lausnar lófa  
ok á líknar spori.
17. Á gleri ok á gulli  
ok á góðu silfri,  
í víni ok í virtri  
ok á völu sessi,  
í guma holdi,  
á Gungnis oddi  
ok á gýgjar brjósti,  
á nornar nagli  
ok á nefi uglu.
18. Allar váru af skafnar,  
þær er á váru ristnar,  
ok hroerðar við inn helga mjöð  
ok sendar á víða vegu;  
þær eru með álfum,  
sumar með ásum  
ok með vísum vönum,  
sumar hafa menzkir menn.
19. Þat eru bókrúnar  
ok bjargrúnar  
ok allar qlrúnar  
ok mærar meginrúnar,  
hverjum, er þær kná úviltar  
ok úspiltar  
sér at heillum hafa.  
Njóttu, er þú namt,  
unz rjúfaz regin!
20. Nú skaltu kjósa,  
allz þér er kostr of bodinn,  
hvassa vápna hlynr!

sögn eða þögn  
haf þú þér sjálf of hug!  
öll eru mál of metin.“

Sigurðr svarar:

21. „Munkat ek fleija,  
þótt mik feigan vitir,  
emkat ek með bleyði borinn;  
ástráð þín  
vil ek öll of hafa,  
svá lengi sem ek lifi.“

## 22.(21.) SPEKIRÁÐ BRYNHILDAR.

Sigurðr mælti: „Aldri finnz þér vitrari kona í veröldu ok kenn enn fleiri spekirád!“  
Hon svarar: „Heimilt er þat at gera at yðrum vilja ok gefa heilræði fyrir yðra eptirleitun ok vitrleik.“ Þá mælti hon: „Ver vel við frændr þína ok hefn lítt mótgerða við þá ok ber við þol, ok tekr þú þar við langæligt lof. Sé við illum hlutum, bæði við meyjar ást ok manns konu, þar stendr opt illt af. Verð lítt mishugi við úvitra menn á fjölmennum mótum; þeir mæla opt verra, en þeir viti, ok ertu þegar bleyðimaðr kallaðr ok ætlaðr, at þú sér sonnu sagðr; drep hann annars dags ok gjalt honum svá heiptyrði. Ef þú ferr þann veg, er vándar vættir byggja, ver varr um þik; tak þér ekki herbergi nær götu, þótt þik nátti, því at opt búa þar illar vættir, þær menn villa. Lát eigi tæla þik fagnar konur, þótt þú sjáir at veizlum, svá at þat standi þér fyrir svefni eða þú fáir af því hugarekka; teyg þær ekki at þér með kossu eða annarri blíðu; ok ef þú heyrir heimslig orð drukkinnna manna, deil eigi við þá, er vindruknir eru ok tapa viti sínu; slíkir hlutir verða mörpum at miklum móðtrega eða bana. Berz heldr við úvini þína, en þú sér brendr; ok sver eigi rangan eið, þvíat grimm hefnd fylgir gríðrofi. Ger rækiliga við dauða menn, sóttþauða eða sæþauða eða vápþauða; búðu vandliga um lík þeira; ok trú ekki þeim, er þú hefir feldan fyrir fōður eða brōður eða annan náfrænda, þót ungr sé; opt er úlfr í ungunum syni. Sé vandliga við vélráðum vina þinna; en lítt megu-vér sjá fyrir um yðart líf, en eigi skyldi mága hatr á þik koma.“ Sigurðr mælti: „Engi finnz þér vitrari maðr; ok þess sver ek, at þik skal ek eiga, ok þú ert við mitt æði.“ Hon svarar: „Þik vil ek helzt eiga, þótt ek kjósa um alla menn.“ Ok þetta bundu þau eiðum með sér.

## 23.(22.) FRÁ YFIRLITUM SIGURÐAR.

Nú ríðr Sigurðr á brott; hans skjöldr var svá markaðr: laugaðr í rauðu gulli ok skrifaðr á einn dreki; hann var dökkbrúnaðr it efra, en fagrauðr it nedra, ok þann veg var markaðr hans hjálmr ok sōðull ok vápþrokk; hann hafði gullbrynjuna, ok

öllum hans vörðum vörðum gulli búin; ok því var dreki markaðr á hans vörðum öllum, at, er hann er sénn, má vita, hverr þar ferr, af öllum þeim, er frétt hafa, at hann drap þann mikla dreka, er Væringjar kalla Fáfnir; ok fyrir því eru vörðum hans öllum gulli búin ok brún at lit, at hann er langt umfram aðra menn at kurteisri ok allri höfðingju ok nálíga at öllum hlutum; ok þá er taldir eru allir inir stærstu kappar ok inir ágæztu höfðingjar, þá mun hann jafnan fremstr taldr, ok hans nafn gengr í öllum tungum fyrir norðan Grikkland haf, ok svá man vera, meðan veröldin stendr. Hár hans var brúnt at lit ok fagrt at líta, ok fór í stórlökka; skeggit var þykkt ok skammt ok með sama lit; hánefjadr var hann ok hafði breitt andlit ok stórbeinótt; augu hans vörðum svá snör, at fár einn þorði at líta undir hans brýnn; herðar hans vörðum svá miklar, sem tveir menn væri á at sjá. Hans líkami var skapaðr allr við sik á hæð ok digrleik ok þann veg, sem best má sama; ok er þat mark um hans hæð, at þá er hann gyrði sik sverðinu Gram, en þat var sjau spanna hátt, ok er hann óð rugakrinn fullvaxinn, þá tók niðr dögskórinna á sverðinu akrinn uppstandanda; ok hans afl er meira en vöxtr. Vel kann hann sverði at beita ok spjóti at skjóta ok skapti at verpa ok skildi at halda, boga at spennna eða hesti at ríða, ok margskonar kurteisri nam hann í æsku. Hann var vitr maðr, svá at hann vissi fyrir úrðna hluti; hann skildi fuglsródd; ok af slíkum hlutum kómu honum fáir hlutir á úvart. Hann var langtalaðr ok málsnjallr, svá at ekki tók hann þat erendi at mæla, at hann mundi fyrir hætta, en svá sýniz öllum, sem enga leið muni eiga at vera nema svá, sem hann segir; ok þat er hans skemtan, at veita lið sínum mönnum ok reyna sjálfan sik í stórræðum ok taka fé af sínum úvinum ok gefa sínum vinum. Eigi skorti hann hug, ok aldri varð hann hræðr.

#### 24.(23.) SIGURÐR KOM TIL HEIMIS.

Sigurðr ríðr nú þar til, er hann kemr at einum miklum bæ; þar réð fyrir einn mikil höfðingi, sá er Heimir hét; hann átti systur Brynhildar, er Bekkhildr hét, þvíat hon hafði heima verit ok numit hannyrði, en Brynhildr fór með hjálm ok brynju ok gekk a vígum, var hon því kölluð Brynhildr. Heimir ok Bekkhildr áttu einn son, er Alsviðr hét, manna kurteisast. Þar léku menn úti; ok er þeir sjá reið mannzins at bænum, hætta þeir leiknum ok undraz manninn, þvíat þeir höfðu engan slíkan sét; gengu í mót honum ok fognuðu honum vel. Alsviðr býðr honum með sér at vera ok af sér at þiggja slíkt, er hann vill; hann þiggir þat; honum er ok skipat veglíga at þjóna; fjórir menn hófu gullit af hestinum, inn fimti tók við honum. Þar mátti sjá marga góða gripi ok fáséna; var þat at skemtan haft, at sjá brynjur ok hjálma ok stóra hringa ok undarlíga mikil gullstaup ok allskonar hervörðum. Sigurðr dvelz þar lengi í mikilli scæmð; spyrz nú þetta frægðarverk um öllum lönd, er hann hafði drepit þann inn ógurlíga dreka. Þeir undu sér nú vel, ok var hvárr öðrum hollr. Þat höfðu þeir sér at skemtan, at búa vörðum sín ok skepta orvar sínar ok beita haukum sínum.

Þá var heim komin til Heimis Brynhildr, fóstura hans; hon sat í einni skemmu við meyjar sínar; hon kunnir meira hagleik en aðrar konur; hon lagði sinn borða með gulli ok saumaði á þau stórmerki, er Sigurðr hafði gert: dráp ormsins ok upptöku fjárins ok dauða Regins. Ok einn dag er frá því sagt, at Sigurðr reið á skóg við hundum sínum ok haukum ok miklu fjölmenni; ok er hann kom heim, fló hans haukr á hávan turn ok settiz við einn glugg. Sigurðr fór eptir haukinum; þá sér hann eina fagra konu ok kennir, at þar er Brynhildr; honum þykkir um vert alt saman fegrd hennar ok þat, er hon gerir; kemr í höllina ok vill önga skemtan við menn eiga. Þá mælti Alsviðr: „Hví eru-þér svá fálátir? þessi skipan þín harmar oss ok þína vini; eða hví máttu eigi gleði halda? haukar þínir hnípa ok svá hestrinn Grani, ok þessa fám vér seint bót.“ Sigurðr svarar: „Góðr vinr! heyr, hvat ek hugsa! minn haukr fló á einn turn, ok er ek tók hann, sá ek eina fagra konu; hon sat við einn gulligan borða ok las þar á mín liðin ok framkomin verk.“ Alsviðr svarar: „Þú hefir sét Brynhildi Budla dóttur, er mestr skörungr er.“ Sigurðr svarar: „Þat mun satt vera; eða hversu löngu kom hon hér?“ Alsviðr svarar: „Þess var skamt í milli ok þér kvámuð.“ Sigurðr segir: „Þat vissu-vér fyrir fám dögum; sú kona hefir oss bezt sýnz í veröldu.“ Alsviðr mælti: „Gef ekki gaum at einni konu, þvílíkr maðr; er þat ilt at sýta, er maðr fær eigi.“ „Hana skal ek hitta,“ sagði Sigurðr, „ok gefa henni gull ok ná hennar gamni ok jafnaþarþokka.“ Alsviðr svarar: „Engi fannz sá enn um aldr, er hon léði rúms hjá sér eða gæfi ǫl at drekka; hon vill sik í herskap hafa ok allzkonar frægd at fremja.“ Sigurðr mælti: „Vér vitum eigi, hvárt hon svarar oss eða eigi, eða lér oss sess hjá sér.“ — Ok annan dag eptir gekk Sigurðr til skemmunnar; en Alsviðr stóð hjá skemmuni úti ok skepti ǫrvar sínar. Sigurðr mælti: „Sit heil frú! eða hversu megi-þér?“ Hon svarar: „Vel megu-vér, frændr lifa ok vinir, en háttung er í, hverja giptu menn bera til síns endadags.“ Hann sez hjá henni. Síðan ganga þar inn fjórar konur með stórum bordkerum af gulli ok með inu bezta vini ok standa fyrir þeim; þá mælti Brynhildr: „Þetta sæti man fám veitt vera, nema fadir minn komi.“ Hann svarar: „Nú er veitt þeim, er oss líkar.“ Herbergit var tjaldat af inum dýrstum tjöldum, ok þakit klæðum alt gólfít. Sigurðr mælti: „Nú er þat fram komit, er þér hétuð oss.“ Hon svarar: „Þér skuluð hér velkomnir!“ Síðan reis hon upp ok fjórar meyjar með henni, ok gekk fyrir hann með gullker ok bað hann drekka. Hann réttir í mót höndina kerinu ok tók hönd hennar með ok setti hana hjá sér; hann tók um háls henni ok kysti hana ok mælti: „Engi kona hefir þér fegri foez!“ Brynhildr mælti: „Vitrligra ráð er þat, at leggja eigi trúnað sinn á konu vald, þvíat þær rjúfa jafnan sín heit.“ Hann mælti: „Sá kœmi beztr dagr yfir oss, at vér mættim njótaz!“ Brynhildr svarar: „Eigi er þat skipat, at vit búim saman, ek em skjaldmær, ok á ek með herkonungum hjálm, ok þeim man ek at liði verða, ok ekki er mér leitt at berjaz.“ Sigurðr svarar: „Þá frjóumz vér mest, ef vér búum saman, ok meira er at þola þann harm, er hér liggir á, en hvöss vápn.“

Brynhildr svarar: „Ek man kanna lið hermanna, en þú munt eiga Guðrúnu Gjúka dóttur.“ Sigurðr svarar: „Ekki tælir mik eins konungs dóttir, ok ekki lér mér tveggja huga um þetta, ok þess sver ek við guðin, at ek skal þik eiga, eða enga konu ella.“ Hon mælti slíkt. Sigurðr þakkar henni þessi ummæli ok gaf henni gullhring, ok svorðu nú eíða af nýju, ok gengr hann í brott til sinna manna ok er þar um hríð með miklum glóma.

## 26.(25.) FRÁ GIÚKA KONUNGI OK SONUM.

Gjúki hét konungr, hann hafði ríki fyrir sunnan Rín. Hann átti þrjá sonu, er svá hétu: Gunnarr, Hogni, Gutthormr; Guðrún hét dóttir hans, hon var frægst mæ; báru þau börn mjök af oðrum konungabörnum um alla atgervi, bæði um vænleik ok vöxt. Þeir váru jafnan í hernaði ok unnu mörq ágætisverk. Gjúki átti Grímhildi ina fjölkunngu. Budli hét konungr, hann var ríkari en Gjúki ok þó báðir ríkir. Atli hét bróðir Brynhildar. Atli var grimmr maðr, mikill ok svartr ok þó tiguligr, ok inn mesti hermaðr. Grímhildr var grimmhuguð kona. Ráð Gjúkunga stóð með miklum blóma, ok mest fyrir sakir barna hans, er mjök váru um fram flesta. Eitt sinn segir Guðrún meyjum sínum, at hon má eigi glöð vera. Ein kona spyrr hana, hvat henni sé at úgledi. Hon svarar: „Eigi fengum vér tíma í draumum, er því harm í hjarta mér; ráð drauminn, þar er þú fréttir eptir.“ Hon svarar: „Seg mér ok lát þik eigi hryggja, þvíat jafnan dreymir fyrir veðrum.“ Guðrún svarar: „Þetta er ekki veðr; þat dreymði mik, at ek sá einn fagan hauk mér á hendi; fjaðrar hans váru með gulligum lit.“ Konan svarar: „Margir hafa spurt af yðrum vænleik, vizku ok kurteisi; nökkurs konungs son mun biðja þín.“ Guðrún svarar: „Engi hlutr þótti mér haukinum betri, ok alt mitt fé vilda ek heldr láta en hann.“ Konan svarar: „Sá, er þú fær, man vera vel mentr, ok muntu unna honum mikit.“ Guðrún svarar: „Þat angrar mik, at ek veit eigi, hvern hann er, ok skulum vér hitta Brynhildi; hon mun vita.“ Þær bjugguz með gulli ok mikilli fegrð ok fóru með meyjum sínum, unz þær kómu at holl Brynhildar; sú holl var buín með gulli ok stóð á einu bergi. Ok er sén er ferð þeira, þá er Brynhildi sagt, at margar konur óku at borginni með gyltum vögnum. „Þar man vera Guðrún Gjúka dóttir“, (segir hon); „mik dreymði um hana í nótt, ok göngum út í mót henni! ekki sökja oss frídari konur heim!“ Þær gengu út í móti þeim ok fögnuðu vel; þær gengu inn í þá ina föggu holl; salrinn var skrifaðr innan ok mjök silfri búinn; klæði váru breidd undir fœtr þeim, ok þjónuðu allir þeim; þær hófðu margs konar leika. Guðrún var fáorð. Brynhildr mælti: „Hví megi-þér eigi gleði bella? ger eigi þat! skemtum oss allar saman, ok røðum um ríka konunga ok þeira stórvirk!“ Gerum þat!“ segir Guðrún; „eða hverja veiztu fremsta konunga verit hafa? Brynhildr svarar: „Sonu (Hámundar), Haka ok Hagbarð; þeir unnu mörq frægðarverk í hernaði.“ Guðrún svarar: „Miklir váru þeir ok ágætir, en þó nam Sigarr systur þeira, en hefir aðra inni brenda, ok eru þeir

seinir at hefna; eða hví nefndir þú eigi bræðr mína, er nú pykkja fremstir menn?“ Brynhildr segir: „Þat er í góðum efnum, en eigi eru þeir enn mjök reyndir, ok veit ek einn mjök af þeim bera; en þat er Sigurðr, son Sigmundar konungs; hann var þá barn, er hann drap sohu Hundings konungs ok hefndi fōður síns ok Eylim, móðurfōður síns.“ Guðrún mælti: „Hvat var til merkja um þat? segir þú hann borinn, þá er faðir hans fell?“ Brynhildr svarar: „Móðir hans gekk í valinn ok fann Sigmund konung sáran ok bauð at binda sár hans, en hann kvez of gamall síðan at berjaz, en það hana við þat huggaz, at hon mundi æztan son ala, ok var þar spá spaks gæta; ok eptir andlát Sigmundar konungs fór hon með Álf konungi, ok var Sigurðr þar upp fōddr í mikilli virðingu, ok vann hann mōrg afreksverk á hverjum degi, ok er hann ágæztr maðr í verōldu.“ Guðrún mælti: „Af ást hefir þú fréttum til hans haldit; en af því kom ek hér, at segja þér drauma mína, er mér fengu mikillar áhyggju.“ Brynhildr svarar: „Lát þik eigi slíkt angra! ver með frændum þínum, er allir vilja þik gleðja.“

## 27.(25.) DRAUMR GUÐRÚNAR RÁÐINN AF BRYNHILDI.

„Þat dreymdi mik,“ sagði Guðrún, „at vér gengum frá skemmu margar saman ok sáam einn mikinn hjōrt; hann bar langt af oðrum dýrum, hár hans var af gulli; vér vildum allar taka dýrit, en ek ein náða; dýrit þótti mér ollum hlutum betra; síðan skauztu dýrit fyrir knjám mér, vár mér þat svá mikill harmr, at ek máttu trautt bera; síðan gaftu mér einn ulfhvelp, sá dreifði mik blóði brœðra minna.“ Brynhildr svarar: „Ek mun ráða, sem eptir mun ganga: til ykkar mun koma Sigurðr, sá er ek kaus mér til mannz; Grímhildr gefr honum meinblandinn mjōð, er ollum oss kemr í mikit stríð; hann mantu eiga ok hann skjótt missa; þú munt eiga Atla konung; missa muntu brœðra þinna, ok þá mantu Atla vega.“ Guðrún svarar: „Ofrharmr er oss þat, at vita slíkt“; ok fara þær nú í brott ok heim til Gjúka konungs.

## 28.(26.) SIGURÐI VAR BLANDATÚMINNISQL.

Sigurðr ríðr nú í brott með þat mikla gull; skiljaz þeir nú vinir; hann ríðr Grana með ollum sínum herbúnadi ok farni. Hann ríðr þar til, er hann kom at hōll Gjúka konungs; ríðr nú í borgina, ok þat sér einn af konungs mōnnum ok mælti: „Þat hygg ek, at hér fari einn af goðunum; þessi maðr er allr við gull búinn; hestr hans er miklu meiri en aðrir hestar, ok afburðarvænn, hann er langt um aðra menn fram, en sjálfrr berr hann þó mest af oðrum mōnnum.“ Konungrinn gengr út með hirð sína ok kvaddi manninn ok spyrr: „Hverr ertu, er ríðr í borgina, er engi þōrði nema at leyfi sona minna?“ Hann svarar: „Ek heiti Sigurðr, ok em ek son Sigmundar konungs.“ Gjúki konungr mælti: „Vel skaltu hér kominn með oss ok þigg hér slíkt, sem þú vilt!“ Ok hann gengr inn í hōllina, ok váru allir lágir hjá honum, ok allir

þjónuðu honum, ok var hann þar í miklu yfirlæti. Þeir ríða allir saman Sigurðr ok Gunnarr ok Hogni, ok þó er Sigurðr fyrir þeim um alla atgervi, ok eru þó allir miklir menn fyrir sér. Þat finnr Grímhildr, hvé mikit Sigurðr ann Brynhildi, ok hvé opt hann getr hennar; hugsar fyrir sér, at þat væri meiri gipta, at hann staðfestiz þar ok ætti dóttur Gjúka konungs, ok sá, at engi mátti við hann jafnaz; sá ok, hvert traust at honum var, ok hafði ofr fjár, miklu meira, en menn vissi dæmi til. Konungr var við hann sem við sonu sína, en þeir virðu hann frammar en sik. Eitt kveld, er þeir sátu við drykk, ríss dróttning upp ok gekk fyrir Sigurðr ok kvaddi hann ok mælti: „Fognuðr er oss á þinni hérvist, ok alt gott viljum vér til yðar leggja; tak hér við horni ok drekk!“ Hann tók við ok drakk af. Hon mælti: „Þinn faðir skal vera Gjúki konungr, en ek móðir, bræðr þínir Gunnar ok Hogni ok allir, er eida vinnid, ok munu þá eigi yðrir jafningjar fáz.“ Sigurðr tók því vel, ok við þann drykk mundi hann ekki til Brynhildar; hann dvaldiz þar um hríð. Ok eitt sinn gekk Grímhildr fyrir Gjúka konung ok lagði hendr um háls honum ok mælti: „Hér er nú kominn inn mesti kappi, er finnaz man í vöröldu, væri at honum mikit traust: gipt honum dóttur þína með miklu fé ok slíku ríki, sem hann vill, ok mætti hann hér yndi nema!“ Konungr svarar: „Fátítt er þat, at bjóða fram dætr sínar, en meiri vegr er at bjóða honum, en aðrir biði.“ Ok eitt kveld skenkir Guðrún. Sigurðr sér, at hon er væn kona ok at öllu in kurteisasta. Fimm misseri var Sigurðr þar, svá at þeir sátu með frægð ok vingan, ok ræðaz konungar nú við. Gjúki konungr mælti: „Mart gott veitir þú oss, Sigurðr! ok mjök hefir þú styrkt vart ríki.“ Gunnarr mælti: „Allt viljum vér til vinna, at þér dveliz hér lengi, bæði ríki ok vára systur með boði, en eigi mundi annarr fá, þótt bæði.“ Sigurðr svarar: „Hafið þökk fyrir yðra sæmð! ok þetta skal piggja.“ Þeir sverjaz nú í bræðralag, sem þeir sé sambornir bræðr. Nú er ger ágætlig veizla, ok stóð marga daga; drekk Sigurðr nú brúðlaup til Guðrúnar; mátti þar sjá margs konar gleði ok skemtan, ok var hvern dag veitt qðrum betr. Þeir fóru nú víða um lönd ok vinna mörg frægðarverk, drápu marga konungasonu, ok engir menn gerðu slík afrek sem þeir; fara nú heim með miklu herfangi. Sigurðr gaf Guðrúnu at eta af Fáfnis hjarta, ok síðan var hon miklu grimvari en ádr ok vitrari; þeira son hét Sigmundr. Ok eitt sinn gekk Grímhildr at Gunnari syni sínum ok mælti: „Yðart ráð stendr með miklum blóma, fyrir utan einn hlut, er þér eruð kvánlausir; biðið Brynhildar! þat er gofgast ráð, ok mun Sigurðr ríða með yðr.“ Gunnarr svarar: „Víst er hon væn ok eigi em ek þessa úfúss“, ok segir nú feðr sínum ok bræðrum ok Sigurði, ok eru allir fýsandi.

## 29.(27.) SIGURÐR REIÐ VARFLOGAN BRYNHILDAR BUÐLA DÓTTUR.

Þeir búa nú ferð sína listuliga, ríða nú fjöll ok dali til Buðla konungs, bera upp bónordit; hann tók því vel, ef hon vill eigi níta, ok segir hana svá stóra, at þann einn mann mun hon eiga, er hon vill. Þá ríða þeir í Hlymdali. Heimir fagnar þeim vel;



segir Gunnarr nú erendin. Heimir kvað hennar kær vera, hvern hon skal eiga; segir þar sal hennar skamt frá ok kvað þat hyggja, at þann einn mundi hon eiga vilja, er ríði eld brennanda, er sleginn er um sal hennar. Þeir finna salinn ok eldinn ok sjá þar borg gulli bysta, ok brann eldr um utan. Gunnarr reid Gota, en Hogni Hǫlkvi. Gunnarr keyrir hestinn at eldinum, en hann hopar. Sigurðr mælti: „Hví hopar þú, Gunnarr?“ Hann svarar: „Eigi vill hestrinn hlaupa þenna eld“, ok biðr Sigurð ljá sér Grana; „heimilt er þat“, segir Sigurðr. Gunnarr ríðr nú at eldinum, ok vill Grani eigi ganga. Gunnarr má nú eigi ríða þenna eld; skipta nú litum, sem Grímhildr kendi þeim Sigurði ok Gunnari. Síðan ríðr Sigurðr ok hefir Gram í hendi ok bindr gullspora á fœtr sér. Grani hleypr fram at eldinum, er hann kendi sporans. Nú verðr gnýr mikill, er eldrinn tók at æsaz, en jorð tók at skjálfa, loginn stóð við himin; þetta þorði engi at gera fyrr, ok var sem hann ríði í myrkva; þá lægðiz eldrinn, en hann gekk af hestinum inn í salinn. Svá er kveðit:

22. Eldr nam at æsaz,  
en jorð at skjálfa,  
ok hár logi  
við himni gnæfa;  
fár treystiz þar  
fylkis rekka  
eld at ríða  
né yfir stíga.

23. Sigurðr Grana  
sverði keyrði,  
eldr sloknaði  
fyr øðlingi,  
logi allr lægðiz  
fyr lofgjörnum,  
bliku reiði  
er Reginn átti.

Ok er Sigurðr kom inn um logann, fann hann þar eitt fagrt herbergi, ok þar sat í Brynhildr. Hon spyrr, hvern sá maðr er. Enn hann nefndiz Gunnarr Gjúkason: „ertu ok ætluð mín kona með jáyrði feðr þíns, ef ek ríða þinn vafrioga, ok fóstra þíns með yðru atkvæði.“ „Eigi veit ek gerla, hversu ek skal þessu svara,“ (segir hon). Sigurðr stóð rétt á gólfinu ok studdiz á sverðshjöltin ok mælti til Brynhildar: „þér í mót skal ek gjalda mikinn mund í gulli ok góðum gripum.“ Hon svarar af áhyggju af sínu sæti, sem álp af báru, ok hefir sverð í hendi ok hjálm á höfði ok var í brynju: „Gunnarr!“ segir hon, „rœð ekki slíkt við mik, nema þú sér hverjum manni fremri, ok þá skaltu drepa, er mín hafa beðit, ef þú hefir traust til; ek var í orrostu

með Gardakonungi, ok váru vápn vár lituð í mannablóði, ok þess girnumz vér enn.“ Hann svarar: „Morg stórvirki hafi-þér unnit, en minniz nú á heit yður, ef þessi eldr væri ridinn, at þér mundið með þeim manni ganga, er þetta gerði.“ Hon finnr nú hér sǫnn svǫr ok merki þessa máls, stendr upp ok fagnar honum vel. Þar dvelz hann þrjár nætr, ok búa eina rekkju. Hann tekr sverðið Gram ok leggtr í meðal þeira bert. Hon spyrr, hví þat sætti. Hann kvad sér þat skipat, at svá gerði hann brúðlaup til konu sinnar eða fengi ella bana. Hann tók þá af henni hringinn Andvaranaut, er hann gaf henni, en fekk henni nú annan hring af Fáfnis arfi. Eptir þetta ríðtr hann brott í þann sama eld til sinna féлага, ok skipta þeir aptr litum, ok ríða síðan í Hlymdali ok segja, hvé farit hafði. Þann sama dag fór Brynhildr heim til fóstura síns ok segir honum af trúnaði, at til hennar kom einn konungr, „ok reid minn vafrloga ok kvaz kominn til ráða við mik ok nefndiz Gunnarr; en ek sagða, at þat mundi Sigurðr einn gera, er ek vann eíða á fjallinu, ok er hann minn frumverr.“ Heimir kvap nú svá búit vera mundu. Brynhildr mælti: „Dóttur okkar Sigurðar, Áslaugu, skal hér upp fœða með þér.“ Fara konungar nú heim, en Brynhildr fór til feðr síns. Grímhildr fagnar þeim vel ok þakkar Sigurði sína fylgd; er þar búiz við veizlu, kom þar mikill mannfjöldi: þar kom Budli konungr með dóttur sína ok Atli son hans, ok hefir þessi veizla staðit marga daga; ok er lokit er þessi veizlu, minnir Sigurð allra eíða við Brynhildi ok lætr þó vera kyrt. Brynhildr ok Gunnarr sátu við skemtan ok drukku gott vín.

### 30.(28.) DEILD DRÓTTNINGANNA BRYNHILDAR OK GUÐRÚNAR.

Þat er einn dag, er þær gengu til árinna Rínar at þvá sér, þá óð Brynhildr lengra út á ána. Guðrún spyrr, hví þat gegndi. Brynhildr segir: „Hví skal ek um þetta jafnaz við þik heldr en um annat? ek hugða, at minn faðir væri ríkari en þinn, ok minn maðr unnit morg snildarverk ok ridi eld brennanda, en þinn bóndi var þræll Hjálpreks konungs.“ Guðrún svarar með reidi: „þá værir þú vitrari, ef (þú) þegðir, en lastaðir man minn; er þat allra manna mál, at engi hafi slíkr komit í veröldina fyrir hversvetna sakir, ok eigi samir þér vel at lasta hann, þvíat hann er þinn frumverr, ok drap hann Fáfni ok reid vafrlogann, er þú hugðir Gunnar konung, ok hann lá hjá þér ok tók af hendi þér hringinn Andvaranaut, ok máttu nú hér hann kenna.“ Brynhildr sér nú þenna hring ok kennir: þá fǫlnar hon, sem hon dauð væri. Brynhildr fór heim ok mælti ekki orð um kveldit. Ok er Sigurðr kom í rekkju, spyrr Guðrún: „Hví er Brynhildr svá úkát?“ Sigurðr svarar: „Eigi veit ek gløgt, en grunar mik, at vér munum vita brátt nokkuru gerr.“ Guðrún mælti: „Hví unir hon eigi auð ok sælu ok allra manna lofi, ok fengit þann mann, sem hon vildi?“ Sigurðr mælti: „Hvar var hon þá, er hon sagði þat, at hon þœttiz inn œzta eiga eða þann, er hon vildi helzt eiga?“ Guðrún svarar: „Ek skal eptir spyrrja

á morgin, hvern hon vell helzt eiga.“ Sigurðr svarar: „Þess let ek þik, ok íðraz muntu, ef þú gerir þat.“ Ok um morgininn sátu þær í skemmu sinni ok var Brynhildr hljóð. Þá mælti Guðrún: „Ver kát, Brynhildr! angrar þik okkart víðrtal? eða hvað stendr þér fyrir gamni?“ Brynhildr svarar: „Illt eitt gengr þér til þessa, ok hefir þú grimt hjarta.“ „Virð eigi svá,“ segir Guðrún, „ok seg heldr!“ Brynhildr svarar: „Spyr þess eina, at betr sé attu vitir, þat samir ríkum konum; ok er gott góðu at una, er yðr gengr allt at óskum.“ Guðrún svarar: „Snemt er því enn at hœla, ok er þetta nǫkkur sú forspá; hvat reki-þér at oss? vér gerðum yðr ekki til angrs.“ Brynhildr svarar: „Þess skaltu gjalda, er þú átt Sigurð, ok ek ann þér eigi hans at njóta né gullsins mikla.“ Guðrún svarar: „Eigi vissa ek yður ummæli, ok vel mætti faðir minn sjá ráð fyrir mér, þóttu værir ekki at máli hitt.“ Brynhildr svarar: „Ekki hǫfum vér launmæli haft, ok þó hǫfum vit eiða svarit, ok vissu-þér þat, at þér véltuð mik, ok þess skal hefna!“ Guðrún svarar: „Þú er betr gefin, en makligt er ok þinn ofsi man illa sjatna, ok þess munu margir gjalda.“ „Una mundu-vér,“ segir Brynhildr, „ef eigi ættir þú gǫfgara mann.“ Guðrún svarar: „Áttu svá gǫfgan mann, at úvíst er, hverr meiri konungr er, ok gnótt fjár ok ríkis.“ Brynhildr svarar: „Sigurðr vá at Fáfni, ok er þat meira vert en allt ríki Gunnars konungs, svá sem kveðit er:

24. Sigurðr vá at ormi,  
 en þat síðan man  
 engum fyrnaz,  
 meðan ǫld lifir;  
 en hlýri þinn  
 hvárki þorði  
 eld at ríða  
 né yfir stíga.“

Guðrún svarar: „Grani rann eigi eldinn undir Gunnari konungi, en hann þorði at ríða, ok þarf honum eigi hugar at frýja.“ Brynhildr svarar: „Dyljumz eigi við, at ek hygg Grímhildi eigi vel.“ Guðrún svarar: „Ám æl henni eigi, þvíat hon er til þín, sem til dóttur sinnar.“ Brynhildr svarar: „Hon veldr ǫllum upphǫfum þess bóls, er oss bítr; hon bar Sigurði grimt ǫl, svá at eigi mundi hann mitt nafn.“ Guðrún svarar: „Mart rangt orð mælir þú, ok mikil lygi er slíkt.“ Brynhildr svarar: „Njóti-þér svá Sigurðar, sem þér hafid mik eigi svikit, ok er yðart samveldi úmakligt, ok gangi yðr svá, sem ek hygg!“ Guðrún svarar: „Betr mun ek njóta, en þú mundir vilja, ok engi gat þess, at hann ætti ofgott við mik né eitt sinn.“ Brynhildr svarar: „Illa mælir þú ok, er af þér rennr, mantu íðraz, ok hendum eigi heiptyrði.“ Guðrún segir: „Þú kastadir fyrri heiptarorðum á mik; lætr þú nú, sem þú munir yfir bæta, en þó býr grimt undir.“ „Leggjum niðr únýtt hjal“, segir Brynhildr; „ek þagða lengi yfir mínum harmi, þeim er mér bjó í brjósti, en ek ann þínum bróður at eins,

ok tókum annat tal!“ Guðrún segir: „Langt sér hugr þinn um fram.“ Ok þar af stóð mikill úfagnadr, er þær gengu á ána, ok hon kendi hringinn, ok þar af varð þeira vidræða.

### 31.(29.) HARMR BRYNHILDAR VÓX AT EINS.

Eptir þetta tal legz Brynhildr í rekkju, ok kómu þessi tíðendi fyrir Gunnar konung, at Brynhildr er sjúk; hann hittir hana ok spyrr, hvat henni sé; en hon svarar engu ok ligg, sem hon sé dauð. Ok er hann leitar eptir fast, þá svarar hon: „Hvat gerdir þú af hring þeim, er ek selda þér, er Budli konungr gaf mér at efsta skilnaði, er þér Gjúkungar kómuð til hans ok hétuð at herja eða brenna, nema þér næðið mér?; síðan leiddi hann mik á tal ok spyrr, hvern ek kœra af þeim sem komnir váru; en ek buðumz til at verja landit ok vera höfðingi yfir þriðjungi liðs; váru þá tveir kostir fyrir hendi, at ek munda þeim verða at giptaz, sem hann vildi, eða vera án allz fjár ok hans vináttu, kvað þó sina vináttu mér mundu betr gegna en reidi; þá hugsaða ek með mér, hvárt ek skylda (hlýða) hans vilja eða drepa margan mann; ek þóttumz vanfær til at þreyta við hann, ok þar kom, at ek hétumz þeim, er ridi hestinum Grana með Fáfnis arfi ok ridi minn vafroga ok dræpi þá menn, er ek kvað á; nu treystiz engi at ríða, nema Sigurðr einn; hann reid eldinn, þvíat hann skorti eigi hug til; hann drap orminn ok Regin ok fimm konunga, en eigi þú Gunnarr! er þú fólnaðir sem nár, ok ertu engi konungr né kappi; ok þess strengða ek heit heima at feðr míns, at ek munda þeim einum unna, er ágæztr væri alinn, en þat er Sigurðr; nú erum vér eidrofa, er vér eigum hann eigi, ok fyrir þetta skal ek ráðandi þíns dauða: ok eigum vér Grímhildi illt at launa, henni finnz engi kona huglausari né verri.“ Gunnarr svarar, svá at fáir heyrdú: „Morg flærðarorð hefir þú mælt, ok ertu illúdig kona, er þú ámælir þeiri konu, er mjök er um þik fram, ok eigi unði hon verr sínu, svá sem þú gerir, eða kvalði dauða menn ok engan myrði hon ok lifir við lof.“ Brynhildr svarar: „Ekki höfum vér lauping haft né údádír gert, ok annat er vart edli, ok fúsari værim vér at drepa yðr.“ Síðan vildi hon drepa Gunnar konung, en Högni setti hana í fjotra. Gunnarr mælti þá: „Eigi vil ek, at hon búi í fjotrum.“ Hon svarar: „Hirð eigi þat, þvíat aldri sér þú mik glaða síðan í þinni höll eða drekka né tefla né hugat mæla né gulli leggja góð klæði né yðr ráð gefa“; kvað hon sér þat mestan harm, at hon átti eigi Sigurð. Hon settiz upp ok sló sinn borda svá, at sundr gekk, ok bað svá lúka skemmudyrum, at langa leidd mætti heyra hennar harmtölur. Nú er harmr mikill, ok heyrir um allan bæinn. Guðrún spyrr skemmumeyjar sínar, hví þær sé svá úkátar eða hryggar: „eða hvat er yðr, eða hví fari-þér sem vitlausir menn, eða hverr gyzki er yðr orðinn?“ Þá svarar hirðkona ein, er Svafrlöð hét: „þetta er útímadagr, vár höll er full af harmi.“ Þá mælti Guðrún til sinnar vinkonu: „Stattu upp! vér höfum lengi sofit, vek Brynhildi, gongum til borda ok verum kátar!“ „þat geri ek eigi“, sagði hon, „at vekja

hana, né við hana mæla, ok mörg dægr drakk hön eigi mjöð né vín, ok hefir hon fengit goða reidi.“ Þá mælti Guðrún til Gunnars: „Gakk at hitta hana,“ segir hon, „ok seg oss illa kunna hennar meini.“ Gunnarr svarar: „þat er mér bannat at hitta hana eða hennar fé at skipta.“ Þó ferr Gunnarr at hitta hana ok leitar marga vega málsenda við hana ok fær ekki af um svörin; gengr nú á brott ok hittir Högna ok biðr hann finna hana; en hann kvez vera úfúss ok ferr þó ok fekk ekki af henni; ok er hittr Sigurðr ok beðinn at finna hana; hann svarar engu, ok er svá búit um kveldit. Ok annan dag eptir, er hann kom af dýraveiði, hitti hann Guðrúnu ok mælti: „þann veg hefir fyrir mik borit, sem þetta muni til mikils koma hrollr sjá, ok mun Brynhildr deyja.“ Guðrún svarar: „Herra minn! mikil kynsl fylgja henni; hon hefir nú sofit sjau dægr, svá at engi þorði at vekja hana.“ Sigurðr svarar: „Eigi sefr hon, hon hefir stórræði með höndum við okkr.“ Þá mælti Guðrún með gráti: „þat er mikill harmr at vita þinn bana, far heldr ok finn hana ok vit, ef sjatni hennar ofsi, gef henni gull ok mýk svá hennar reidi!“ Sigurðr gekk út ok fann opinn salinn; hann hugði hana sofa, ok brá af henni klæðum ok mælti: „Vaki þú, Brynhildr! sól skínn um allan bæinn, ok er ærit sofit; hritt af þér harmi ok tak gleði!“ Hon mælti: „Hví sætir þín dirfd, er þú ferr mik at hitta; mér var engi verri í þessum svikum.“ Sigurðr spyrr: „Hví mælir þú eigi við menn, eða hvat angrar þik?“ Brynhildr svarar: „þer skal ek segja mína reidi.“ Sigurðr mælti: „Heilluð ertu, ef þú ætlar grimman minn hug við þik, ok er sjá þinn maðr, er þú kaust!“ „Nei!“ segir hon, „eigi reid Gunnarr eldinn til vár, ok eigi galt hann mér at mundi feldan val; ek undruðumz þann mann, er kom í minn sal, ok þóttumz ek kenna yður augu, ok fekk ek þó eigi víst skilit fyrir þeiri huldu, er á lá á minni hamingju.“ Sigurðr segir: „Ekki erum vér gofgari menn en synir Gjúka; þeir drápu Danakonung ok mikinn höfðingja, bróður Buðla konungs.“ Brynhildr svarar: „Mart illt eigum vér þeim upp at inna, ok minn oss ekki á harma vára; þú Sigurðr vát orminn ok reitt eldinn ok of mína sök, ok váru þár eigi synir Gjúka konungs.“ Sigurðr svarar: „Ekki varð ek þinn maðr ok vartu mín kona, ok galt við þér mund ágætr konungr.“ Brynhildr svarar: „Eigi sé ek svá Gunnar, at minn hugr hlæi við honum, ok grimm em ek við hann, þótt ek hylma yfir fyrir oðrum.“ „þat er ógurligt,“ segir Sigurðr, „at unna eigi slíkum konungi; eða hvat angrar þik mest? mer sýniz, sem hans ást sé þér gulli betri.“ Brynhildr svarar: „þat er mér sárast minna harma, at ek fæ eigi því til leidar komit, at bitrt sverð væri rodit í þínu blóði.“ Sigurðr svarar: „Kvíð eigi því! skamt mun at biða, áðr bitrt sverð man standa í mínu hjarta, ok ekki muntu þér verri biðja, þvíat þú munt eigi eptir mik lifa, munu ok fáir várir lífsdagar heðan ífrá.“ Brynhildr svarar: „Eigi standa þín orð litlu fári, síðan þér svikuð mik frá öllu yndi, ok ekki hirði ek um lífit.“ Sigurðr svarar: „Lif þú ok unn Gunnari konungi ok mér, ok allt mitt fé vil ek til gefa, at þú deyr eigi.“ Brynhildr svarar: „Eigi veizt þú gërla mitt edli; þú berr af öllum mönnum, en þér hefir engi kona orðit leidari en ek.“ Sigurðr svarar: „Annat er sannara: ek unna þér betr en mér, þótt ek yrða fyrir þeim svikum, ok má því nú ekki bregða, þvíat ávalt, er ek

gáða míns geðs, þá harmaði mik þat, er þú vart eigi mín kona; en af mér bar ek, sem ek máttu, þat er ek var í konungshöll, ok unda ek því þó, at vér várum öll saman; kann ok verða, at fram verði at koma þat, sem fyrir er spát, ok ekki skal því kvíða.“ Brynhildr svarar: „Ofseinat hefir þú at segja, at þik angrar minn harmr, en nú fáu vér enga líkn.“ Sigurðr svarar: „Gjarna vilda ek, at vit stigim á einn beð bæði, ok værir þú mín kona.“ Brynhildr svarar: „Ekki er slíkt at mæla, ok eigi mun ek eiga tvá konunga í einni höll, ok fyrr skal ek líf láta, en ek svíkja Gunnar konung“, — ok minniz nú á þat, er þau funduz á fjallinu ok sóruz eida — „en nú er því öllu brugðit, ok vil ek eigi lifa.“ „Eigi munða ek þitt nafn,“ sagði Sigurðr, „ok eigi kenda ek þik fyrr, en þú vart gipt, ok er þetta inn mesti harmr.“ Þá mælti Brynhildr: „Ek vann eíð at eiga þann mann, er ridi minn vafroga, en þann eíð vilda ek halda eða deyja ella.“ „Heldr en þú deyir, vil ek þik eiga, en fyrirláta Guðrúnu“, segir Sigurðr; en svá þrútnuðu hans síður, at í sundr gengu brynjuhringar. „Eigi vil ek þik“, sagði Brynhildr, „ok öngan annarra!“ Sigurðr gekk í brott; svá segir í Sigurðarkvidu:

25. Út gekk Sigurðr  
andspjalli frá  
hollvinnr lofða  
ok hnipnaði,  
svá at ganga nam  
gunnarfúsum  
sundr of síður  
serkr járnofinn.

Ok er Sigurðr kom í höllina, spyrr Gunnarr, hvárt hann viti, hvern meintregi henni væri, eða hvárt hon hefir mál sitt. Sigurðr kvað hana mæla mega. Ok nú ferr Gunnarr at hitta hana í annat sinn ok spyrr, hví gegndi hennar mein, eða hvárt nokkur bót mundi til liggja. „Ek vil eigi lifa“, sagði Brynhildr: „þvíat Sigurðr hefir mik vélt, ok eigi síðr þik, þá er þú lézt hann fara í mína sæng; nú vil ek eigi tvá menn eiga senn í einni höll, ok þetta skal vera bani Sigurðar eða þinn eða minn, þvíat hann hefir þat alt sagt Guðrúnu, en hon brigzlar mér.“

### 32.(30.) SVIKINN SIGURÐR.

Eptir þetta gekk Brynhildr út ok sez undir skemmuvegg sinn ok hafði margar harmtölur, kvað sér alt leitt bæði land ok ríki, er hon átti eigi Sigurð; ok enn kom Gunnarr til hennar. Þá mælti Brynhildr: „þu skalt láta bæði ríkit ok féit, lífit ok mik, ok skal ek fara heim til frænda minna ok sitja þar hrygg, nema þú drepir Sigurð ok son hans; al eigi upp úlfhvelpinn!“ Gunnarr varð nú mjök hugsjúkr ok þóttiz eigi vita, hvat hélzt lá til, allz hann var í eíðum við Sigurð, ok lék ýmist

í hug; þótti þat þó mest svívirðing, ef konan gengi frá honum. Gunnarr mælti: „Brynhildr er mér öllu betri, ok frægst er hon allra kvenna, ok fyrr skal ek líf láta en týna hennar ást!“ ok kallar til sín Högna, bróður sinn, ok mælti: „Fyrir mik er komit vandmæli mikit“; segir, at hann vill drepa Sigurð, kvað hann hafa vélt sik í trygð: „ráðum vit þá gullinu ok öllu ríkinu.“ Högni segir: „Ekki samir okkr scerin at rjúfa með úfridi; er oss ok mikit traust at honum, eru engir konungar oss jafnir, ef sjá inn hýnski konungr lifir, ok slíkan mág fám vér aldri, ok hygg at, hversu gott væri, ef vér ættim slíkan mág ok systursonu; ok sé ek, hversu þetta stenz af, þat hefir Brynhildr vakit, ok hennar ráð koma oss í mikla svívirðing ok skada.“ Gunnarr svarar: „Þetta skal fram fara, ok sé ek ráðit: eggjum til Gutthorm, bróður okkarn, hann er ungr ok fás vitandi ok fyrir utan alla eida.“ Högni segir: „Þat ráð líz mér illa sett, ok þótt fram komi, þá munu-vér gjöld fyrir taka at svíkja slíkan mann.“ Gunnarr segir Sigurð deyja skulu, „eða man ek deyja ella!“ Hann biðr Brynhildi upp standa ok vera káta; hon stóð upp ok segir þó, at Gunnarr mun eigi koma fyrr í sama rekkju henni, en þetta er fram komit. Nú rœðaz þeir við bræðr. Gunnarr segir, at þetta er gild banasök, at hafa tekit meydóm Brynhildar: „ok eggjum Gutthorm at gera þetta verk“; ok kalla hann til sín ok bjóða honum gull ok mikit ríki at vinna þetta til. Þeir tóku orm einn ok af vargsholdi ok létu sjóða ok gáfu honum at eta, sem skáldit kvað:

26. Sumir viðfisk tóku,  
 sumir vitnishrae skífdú,  
 sumir Gutthormi gáfu  
 gera hold  
 við mungáti  
 ok marga hluti  
 aðra í tyfrum

.....

Ok við þessa fœzlu varð hann svá æfr ok ágjarn, ok alt saman ok fortölur Grímhildar, at hann hét at gera þetta verk; þeir hétu honum ok mikilli scemð í móti. Sigurðr vissi eigi ván þeira vélræða, mátti hann ok eigi við sköpum vinna né sínu aldralagi; Sigurðr vissi sik ok eigi véla verðan frá þeim. Gutthormr gekk inn at Sigurði eptir um morgininn, er hann hvíldi í rekkju sinni; ok er hann leit við honum, þorði Gutthormr eigi at veita honum tilræði ok hvarf út aprt, ok svá ferr í annat sinn; augu Sigurðar váru svá snör, at fár einn þorði gegn at sjá; ok it þriðja sinn gekk hann inn ok var Sigurðr þá sofnadr. Gutthormr brá sverði ok leggr á Sigurði, svá at blóðrefillinn stóð í dýnum undir honum. Sigurðr vaknar við sárit, en Gutthormr gekk út til dyranna; þá tók Sigurðr sverðit Gram ok kastar eptir honum ok kom á bakit ok tók í sundr í miðju, fell annan veg fótahlutr, en annan höfuðit ok hendrnar aprt í skemmuna. Guðrún var sofnuð í faðmi Sigurðar, en vaknaði við óumræðiligan

harm, er hon flaut í hans blóði, ok svá kveinaði hon með grát ok harmtöglur, at Sigurðr reis upp við hægendit ok mælti: „Grát eigi!“ sagði hann; „þínir bræðr lifa þér til gamans, en þess til ungan son á ek, er kann eigi at varaz fjáendr sína, ok illa hafa þeir fyrir sínum hlut sét; ekki fá þeir slíkan mág at ríða í her með sér, né systurson, ef sjá næði at vaxa; ok nú er þat fram komit, er fyrir löngu var spát, ok ver höfum duliz við, en engi má við sköpum vinna; en þessu veldr Brynhildr, er mér ann um hvern mann fram, ok þess má ek sverja, at Gunnari gerða ek aldri mein, ok þyrmda ek okkrum eidum, ok eigi var ek ofmikill vinr hans konu; ok ef ek hefða vitat þetta fyrir, ok stiga ek á mína fœtr með mín vápn, þá skyldu margir týna sínu lífi, áðr en ek fella, ok allir þeir bræðr drepnir, ok torveldra mundi þeim at drepa mik en inn mesta vísund eða villigölt.“ Konungrinn lét nú líf sitt. En Guðrún blæs mœðiliga öndunni; þat heyrir Brynhildr ok hló, er hon heyrði hennar andvarp. Þá mælti Gunnarr: „Eigi hlær þú af því, at þér sé glatt um hjartarœtr, eða hví hafnar þú þínum lit? ok mikit forað ertu, ok meiri ván, at þú sér feig, ok engi væri makligri til at sjá Atla konung drepinn fyrir augum þér, ok ættir þú þar yfir at standa; nú verðum vér at sitja yfir mági várum ok bræðurbana.“ Hon svarar: „Engi frýr, at eigi sé fullveggit, en Atli konungr hirdir ekki um hót yður eða reidi, ok hann mun yðr lengr lifa ok hafa meira vald.“ Högni mælti: „Nú er fram komit þat, er Brynhildr spáði, ok þetta it illa verk fám vér aldri bœtt.“ Guðrún mælti: „Frændr mínir hafa drepit minn mann; nú munu-þér ríða í her fyrst, ok er þér komið til bardaga, þá munu-þér finna, at Sigurðr er eigi á aðra hönd yðr, ok munu-þér þá sjá, at Sigurðr var yður gæfa ok styrkr, ok ef hann ætti sér slíka sonu, þá mætti-þér styrkjaz við hans afkvæmi ok sína frændr.“

(31.) Nú þóttiz engi kunna at svara, at Brynhildr beiddi þess hlæjandi, er hon harmaði með gráti. Þá mælti hon: „þat dreymdi mik, Gunnarr! at ek ætta kalda sæng, en þú ridir í hendr úvinum þínum, ok öll ætt yður man illa fara, er þér eruð eidrofa, ok mundir þú þat úglögt, er þit blönduðuð blóði saman Sigurðr ok þú, er þú rétt hann, ok hefir þú honum allt illu launat þat, er hann gerði vel til þín ok lét þik fremstan vera; ok þá reyndi þat, er hann kom til vár, hvé hann helt sína eida, at hann lagði okkar í milli it snarpeggjada sverð, þat er eitri var hert; ok snemma répu-þér til saka við hann ok við mik, þá er ek var heima með feðr mínum, ok hafða ek allt þat, er ek vilda, ok ætlaða ek engan yðarn minn skyldu verða, þá er þér riduð þar at gardi þrír konungar; síðan leiddi Atli mik á tal ok spyrr, ef ek vilda þann eiga, er ridi Grana, sá var yðr ekki líkr, ok þá hétumz ek syni Sigmundar konungs ek engum öðrum; ok eigi mun yðr faraz, þótt ek deyja.“ Þá reis Gunnarr upp ok lagði hendr um háls henni ok bað, at hon skyldi lifa ok pigga fé, ok allir aðrir löttu hana at deyja; en hon hratt hverjum frá sér, er at henni kom, ok kvað ekki tjóa mundu at letja hana þess, er hon ætlaði. Síðan hét Gunnarr á Högna ok spyrr hann ráða ok bað hann til fara ok vita, ef hann fengi mýkt skaplyndi hennar, ok kvað nú örna þörf vera á höndum, ef sefaz mætti hennar harmr, þar til er frá líði. Högni svarar: „Leti engi maðr hana at deyja, þvíat hon varð oss aldri at gagni



ok öngum manni, síðan hon kom higat.“ Nú það hon taka mikit gull ok það þar koma alla þá, er fé vildu þiggja; síðan tók hon eitt sverð ok lagði undir hönd sér ok hneig upp við dýnur ok mælti: „Taki hér nú gull hvern, er þiggja vill!“ Allir þögðu. Brynhildr mælti: „þiggj þu gullit ok njótið vel!“ Enn mælti Brynhildr til Gunnars: „Nú man ek segja þér litla stund þat, er eptir mun ganga: sættaz munu-þit Guðrún brátt með ráðum Grímhildar innar fjölkungu; dóttir Guðrúnar ok Sigurðar man heita Svanhildr, er vænst man fœdd allra kvenna; man Guðrún gefin Atla at sínum úvilja; Oddrúnu mantu vilja eiga, en Atli mun þat banna; þa munu-þit eiga launfundi, ok mun hon þér unna; Atli man þik svíkja ok í ormgard setja, ok síðan man Atli drepinn ok synir hans: Guðrún man þá drepa; síðan munu hana stórar báurur bera til borgar Jónakrs konungs; þar man hon fœða ágæta sonu; Svanhildr mun ór landi send ok gípt Jormunreki konungi; hana munu bíta Bikka ráð; ok þá er farin öll ætt yður, ok eru Guðrúnar harmar at meiri.

### 33.(31.) BÆN BRYNHILDAR.

Nú bið ek þik, Gunnarr! efstu bœnar: lát gera eitt bál mikit á sléttum velli öllum oss, mér ok Sigurði, ok þeim, sem drepnir váru með honum; lát þar tjalda yfir af rauðu mannablóði ok brenna mér þar á aðra hönd þenna inn hýnska konung, en á aðra hönd honum mína menn, tvá at höfði, tvá at fótum, ok tvá hauka, þá er at jafnaði skipt; látið þar á milli okkar brugðit sverð, sem fyrr, er vit stigum á einn beð ok hétum þá hjóna (nafni), ok eigi feltr honum þá hurð á hæla, ef ek fylgi honum, ok er vár leizla þá ekki aumlig, ef honum fylgja fimm ambáttir ok átta þjónar, er faðir minn gaf mér, ok þar brenna ok þeir, er drepnir váru með Sigurði; ok fleira munda ek mæla, ef ek væra eiga sár, en nú þýtr undin, en sárit opnaz, ok sagða ek þó satt.“

Nú er búit um lík Sigurðar at fornum sið ok gert mikit bál; ok er þat er mjök í kynt, þá var þar lagt á ofan lík Sigurðar Fáfnisbana ok sonar hans þrétvets, er Brynhildr lét drepa, ok Gutthorms. Ok er bálit var allt loganda, gekk Brynhildr þar á út ok mælti við skemmumeyjar sínar, at þær tœki gull þat, er hon vildi gefa þeim; ok eptir þetta deyr Brynhildr ok brann þar með Sigurði, ok lauk svá þeira ævi.

### 34.(32.) BROTHVARF GUÐRÚNAR.

Nú segir þat hvern, er þessi tíðendi heyrir; at engi maðr mun þvílíkr eptir í veröldunni, ok aldri man síðan þorinn slíkr maðr, sem Sigurðr var fyrir hversvetna sakar, ok hans nafn man aldri fyrnaz í þýðverskri tungu ok á Norðrlöndum, meðan heimrinn stendr. þat er sagt einnhvern dag, þá er Guðrún sat í skemmu sinni, þá mælti hon: „Þetra var þá várt líf, er ek átta Sigurð; svá bar hann af öllum mönnum, sem

gull af járnri eða laukr af ǫðrum grǫsum eða hjǫrtr af ǫðrum dýrum, unz bræðr mínir fyrirmundu mér slíks mannz, er ǫllum var fremri; eigi máttu þeir sofa, áðr þeir drápu hann; mikinn gný gerði Grani, þá er hann sá sáran sinn lánardröttin; síðan rædda ek við hann, sem við mann, en hann hnípti í jǫrðina ok vissi, at Sigurðr var fallinn.“ Síðan hvarf Guðrún brott á skóga ok heyrði alla vega frá sér varga þyt, ok þótti þá blíðara at deyja. Guðrún fór, unz hon kom til hallar Hálfis konungs, ok sat þar með þóru Hákonar dóttur í Danmǫrku sjau misseri ok var þar í miklum fagnaði, ok hon sló borða yfir henni ok skrifaði þar á mǫrg ok stór verk ok fagra leika, er tídir váru í þann tíma, sverð ok brynjur ok allan konungs búnað, skip Sigmundar konungs, er skriðu fyrir land fram; ok þat byrðu þær, er þeir þǫrðuz Sigarr ok Siggeirr á Fjóni suðr; slíkt var þeira gaman, ok huggaðiz Guðrún nú nokkut harms síns. Þetta spyrr Grímhildr, hvar Guðrún er niðr komin, heimtir á tal sonu sína ok spyrr, hverju þeir vilja boeta Guðrúnu son sinn ok mann, kvað þeim þat skylt. Gunnarr segir, kvez vilja gefa henni gull ok boeta henni svá harma sína; senda eptir vinum sínum ok búa hesta sína, hjálma, skjǫldu, sverð ok brynjur ok allzkonar herklæði; ok var þessi ferð búin it kurteisligsta, ok engi sá kappi, er mikill var, sat nú heima; hestar þeira váru brynjadir, ok hverr riddari hafði annat-hvært gyltan hjálm eða skygðan. Grímhildr ræz í ferð með þeim ok segir þeira erendi svá fremi fullgert munu verða, at hon siti eigi heima. Þeir hófðu alls fimm hundruð manna; þeir hófðu ok ágæta menn með sér; þar var Valdamarr af Danmǫrk ok Eymóðr ok Jarisleifr. Þeir gengu inn í hǫll Hálfis konungs; þar váru Langbarðar, Frakkar ok Saxar, þeir fóru með ǫllum herbúnaði ok hófðu yfir sér loða rauða, sem kveðit er:

27. Stuttar brynjur,  
 steypa hjálma,  
 skálmum gyrðir,  
 ok hófðu skarar jarpar.

Þeir vildu velja systur sinni góðar gjafir ok mæltu vel við hana, en hon trúði engum þeira. Síðan færði Grímhildr henni meinsamligan drykk, ok varð hon við at taka ok mundi síðan engar sakar; sá drykk var blandinn með jarðar magni ok sæ ok dreyra sonar hennar, ok í því horni váru ristnir hverskyns stafir ok roðnir með blóði, sem hér segir:

28. Váru í því horni  
 hverskyns stafir  
 ristnir ok roðnir,  
 ráða ek né máttak;  
 lyngfiskr langr,  
 lanz Haddingja,  
 ax úskorit,  
 innleid dýra.

29. Váru þeim bjóri  
bǫl mǫrg saman:  
urt allz víðar  
ok akarn brunnin,  
umdoǵg arins,  
íðrar blótnar,  
svíns lifr soðin,  
þvíat sakar deyfði.

Ok eptir þat, er vili þeira kom saman, gerðiz fagnaðr mikill. Þá mælti Grímhíldr, er hon fann Guðrúnu: „Vel verði þér, dóttir! ek gef þér gull ok allzkonar gripi at þiggja eptir þinn feðr, dýrliga hringa ok ársal hýnskra meyjja, þeira er kurteisastar eru, þá er þér boettr þinn maðr; síðan skal þik gipta Atla konungi inum ríka, þá muntu ráða hans auði, ok lát eigi frændr þína fyrir sakir eins manns ok ger heldr, sem vér biðjum.“ Guðrún svarar: „Aldri vil ek eiga Atla konung, ok ekki samir okkr ætt saman at auka.“ Grímhíldr svarar: „Eigi skaltu nú á heiptir hyggja ok lát, sem lífi Sigurðr ok Sigmundr, ef þú átt sonu.“ Guðrún segir: „Ekki má ek (af) honum hyggja, hann var ǫllum fremri.“ Grímhíldr segir: „Þenna konung man þér skipat at eiga, en engan skaltu elligar eiga.“ Guðrún segir: „Bjóði-þér mér eigi þenna konung, er illt eitt man af standa þessi ætt, ok mun hann sonu þína illu beita, ok þar eptir man honum grimmu hefnt vera.“ Grímhíldr varð við hennar fortǫlur illa ok mælti: „Ger, sem vér beiðum, ok muntu þar fyrir taka mikinn metnað ok vára vináttu ok þessa staði, er svá heita: Vinbjörg ok Valbjörg.“ Hennar orð stóðuz svá mikit, at þetta varð fram at ganga. Guðrún mælti: „Þetta mun verða fram at ganga ok þó at mínum úvilja, ok mun þat lítt til yndis, heldr til harma.“ Síðan stíga þeir á hesta sína, ok eru konur þeira settar í vagna, ok fóru svá sjau daga á hestum, en aðra sjau á skipum, ok ina þriðju sjau enn landveg, þar til er þeir kómu at einni hári hǫll; henni gekk þar í mót mikit fjǫlmenni, ok var þar búin ágætlig veizla, sem áðr hǫfðu orð í milli farit, ok fór hon fram með sœmð ok mikilli þryði. Ok at þessi veizlu drekkur Atli brúðlaup til Guðrúnar; en aldri gerði hugr hennar við honum hlæja, ok með lítilli blíðu var þeira samvista.

### 35.(33.) GUÐRÚN REIST RÚNAR.

Nú er þat sagt einhverja nótt, at Atli konungr vaknar ór svefni, mælti hann við Guðrúnu: „þat dryemði mik“, segir hann, „at þú legðir á mér sverði.“ Guðrún réð drauminn ok kvað þat fyrir eldi, er járn dreymsi, „ok dul þeiri, er þú ætlar þik ǫllum fremra.“ Atli mælti: „Enn dreymsi mik, sem hér væri vaxnir tveir reyrtainar, ok vilda ek aldri skedja; síðan váru þeir rifnir upp með rótum ok roðnir í blóði ok bornir á bekki ok boðnir mér at eta; enn dreymsi mik, at haukar tveir flygi mér

af hendi ok væri bráðalausir, ok fóru til heljar, þótti mér þeira hjórtum við hunang blandit, ok þóttumz ek eta; síðan þótti mér, sem hvelpar fagrir lægi fyrir mér ok gullu við hátt, ok át ek hræ þeira at mínum úvilja.“ Guðrún segir: „Eigi eru draumar góðir, en eptir munu ganga; synir þínir munu vera feigir, ok margir hlutir þungir munu oss at hendi koma.“ „Þat dreymdi mik enn“, segir hann, „at ek lægi í kǫr, ok væri ráðinn bani minn.“ — Nú líðr þetta, ok er þeira samvista fálíg. Nú íhugar Atli konungr, hvar niðr man komit þat mikla gull, er átt hafði Sigurðr, en þat veit nú Gunnarr konungr ok þeir brœðr. Atli var mikill konungr ok ríkr, vitr ok fjǫlmennr, gerir nú ráð við sína menn, hversu með skal fara; hann veit, at þeir Gunnarr eigu miklu meira fé, en né einir menn megi við þá jafnaz; tekr nú þat ráð at senda menn á fund þeira brœðra ok bjóða þeim til veizlu ok at söema þá mǫrgum hlutum; sá maðr var fyrir þeim, er Vingi er nefndr. Dróttningin veit nú þeira einmæli ok grunar, at vera muni vélar við brœðr hennar. Guðrún rístr rúnar ok hon tekr einn gullhring ok knýtti í vargshár ok fær þetta í hendr sendimǫnnum konungs. Síðan fóru þeir eptir konungs boði; ok áðr þeir stigi á land, sá Vingi rúnarnar ok sneri á aðra leið ok at Guðrún fýsti í rúnum, at þeir kvæmi á hans fund. Síðan kómu þeir til hallar Gunnars konungs, ok var tekit við þeim vel ok gervir fyrir þeim eldar stórir; ok síðan drukku þeir með gleði inn bezta drykk. Þá mælti Vingi: „Atli konungr sendir mik hingat ok vildi, at þit sœttid hann heim með miklum sóma ok þægið af honum mikinn sóma, hjálma ok skjǫldu, sverð ok brynjur, gull ok góð klæði, herlið ok hesta ok mikit lén, ok ykk léz hann bezt unna síns ríkis.“ Þá brá Gunnarr hǫfði ok mælti til Hǫgna: „Hvat skulum vit af þessu boði þiggja? hann býðr okkr at þiggja mikit ríki, en enga konunga veit ek jafnmikit gull eiga, sem okkr, þvíat vit hǫfum þat gull allt, er á Gnítaheidi lá, ok eigum vit stórar skemmur fullar af gulli ok inum beztum hǫggvápnum ok allzkonar herklæðum; veit ek minn hestinn beztan ok sverðit hvassast, gullit ágætast.“ Hǫgni svarar: „Undrumz ek boð hans, þvíat þat hefir hann sjaldan gert, ok úráðligt man vera at fara á hans fund, ok þat undrumz ek, er ek sá gersimar þær, er Atli konungr sendi okkr, at ek sá vargshári knýtt í einn gullhring, ok má vera, at Guðrúnu þykki hann úlfshug við okkr hafa, ok vili hon eigi, at vit farim.“ Vingi sýnir honum nú rúnarnar þær, er hann kvað Guðrúnu sent hafa. Nú gengr alþýða at sofa, en þeir drukku við nokkura menn. Þá gekk at kona Hǫgna, er hét Kostbera, kvenna fríðust, ok leit á rúnarnar; kona Gunnars hét Glaumvǫr, skǫrungr mikill; þær skenktu. Konungar gerðuz allmjǫk druknir; þat finnr Vingi ok mælti: „Ekki er því at leyna, at Atli konungr er þungfœrr mjǫk ok gamlaðr mjǫk at verja sitt ríki, en synir hans ungrir ok til engis færir; nú vill hann gefa yðr vald yfir ríkinu, meðan þeir eru svá ungrir, ok ann yðr bezt at njóta.“ Nú var bæði at Gunnarr var mjǫk drukkinn, en boðit mikit ríki, mátti ok eigi við skǫpum vinna, heitr nú ferðinni ok segir Hǫgna bróður sínum; hann svarar: „Yðart atkvæði mun standa hljóta, ok fylgja mun ek þér, en úfúss em ek þessarrar ferðar.“ — (34.) Ok er menn hǫfðu drukkit, sem líkaði, þá fóru þeir at sofa; tekr Kostbera at líta á rúnarnar ok inti stafina ok sá, at annat

var á ristit, en undir var, ok viltar váru rúnarnar; hon fekk þó skilit af vizku sinni; eptir þat ferr hon til rekkju hjá bónda sínum. Ok er þau vöknudu, mælti hon til Högna: „Heiman ætlar þú, ok er þat úráðligt, far heldr í annat sinn! ok eigi mantu vera glöggrýnn, ef þér þykkir, sem hon hafi í þetta sinn boðit þér, systir þín; ek réð rúnarnar, ok undrumz ek um svá vitra konu, er hon hefir vilt ristit, en svá er undir, sem bani yðarr liggi á, en þar var annathvært, at henni varð vant stafs, eða elligar hafa aðrir vilt; ok nú skaltu heyra draum minn.

### 36.(34.) HÖGNI RÉÐ DRAUMA KONU SINNAR.

Þat dreymdi mik, at mér þótti hér falla inn á hardla ströng, ok bryti upp stokka í hollini.“ Hann svarar: „þér eruð opt illúðgar, ok á ek ekki skap til þess at fara illu í mót við menn, nema þat sé makligt; mun hann oss vel fagna.“ Hon segir: „þér munuð reyna, en eigi mun vinátta fylgja boðinu. Ok enn dreymdi mik, at þannur á felli hér inn ok þyti grimmliga ok bryti upp alla palla í hollunni ok bryti fœtr ykkra beggja bræðra, ok mun þat vera nakkvat.“ Hann svarar: „þar munu renna akrar, er þú hugðir ána, ok er vér göngum akrinn, nema opt stórar agnir fœtr vára.“ „Þat dreymdi mik“ (segir hon) „at blæja þín brynni, ok hryti eldrinn upp af hollunni.“ Hann svarar: „þat veit ek gørla, hvat þat er: klæði vár liggja hér lítt rækt, ok munu þau þar brenna, er þú hugðir blæjuna.“ „Björn hugða ek hér inn koma“, segir hon, „ok braut upp konungs hásetit ok hristi svá hrammana, at vér urðum öll hrædd, ok hafði oss öll senn sér í munni, svá at ekki máttum vér, ok stóð þar af mikil ógn.“ Hann svarar: „þar man koma veðr mikit, er þú ætladir hvítabjörn.“ „Örn þótti mér hér inn koma“, segir hon, „ok eptir hollunni, ok dreifdi mik blóði ok oss öll, ok mun þat illt vita, þvíat mér þótti, sem þat væri hamr Atla konungs.“ Hann svarar: „Opt slátrum vér orliga ok höggum stór naut oss at gamni, ok er þat fyrir yxnum, er örn dreymir, ok mun heill hugr Atla við oss.“ Ok nú hætta þau þessu tali.

### 37.(35.) HEIMANFERÐ ÞEIRA BRÆÐRA.

Nú er at segja frá Gunnari, at þar er sams dæmi, er þau vakna, at Glaumvör kona Gunnars segir drauma sína marga, þá er henni þóttu líkligir til svika, en Gunnarr réð alla því á móti. „þessi var einn af þeim“, sagði hon, „at mér þótti blóðugt sverð borit hér inn í hollina, ok vartu sverði lagðr í gegnum, ok emjuðu úlfar á báðum endum sverðsins.“ Konungrinn svarar: „Smáir hundar vilja oss þar bíta, ok er opt hundagnöll fyrir vápnum með blóði lituðum.“ Hon mælti: „Enn þótti mér hér inn koma konur, ok váru daprligar, ok (vildu) þik kjósa sér til mannz; má vera, at þínar dísir hafi þat verit.“ Hann svarar: „Vant geriz nú at ráða, ok

má ekki fordaz sitt aldrag, en eigi úlíkt, at vér verðum skammær.“ Ok um morginn spretta þeir upp ok vilja fara, en aðrir lottu. Síðan mælti Gunnarr við þann mann, er Fjornir hét: „Statt upp! ok gef oss at drekka af stórum kerum gott vín, þvíat vera má, at sjá sé vár in síðarsta veizla, ok nú mun inn gamli úlfrinn komaz at gullinu, ef vér deyjum, ok svá björninn mun eigi spara at bíta sínum vigtönnum!“ Síðan leiddi liðit þá út með gráti. Son Högna mælti: „Farið vel ok hafid góðan tíma!“ Eptir var meiri hlutr liðs þeira. Sólarr ok Snævarr, synir Högna, fóru ok einn kappi mikill, er Orkningr hét, hann var bróðir Beru. Fólkit fylgdi þeim til skipa, ok lottu allir þá fararinnar, en ekki tjóadi. Þá mælti Glaumvör: „Vingi!“ segir hon, „meiri ván, at mikil úhamingja standi af þinni kvámu, ok munu stórtíðendi geraz í fôr þinni.“ Hann svarar: „Þess sver ek, at ek lýg eigi, ok mik taki hár gálgi ok allir gramir, ef ek lýg nakkvat orð!“ ok lítt eirði hann sér í slíkum orðum. Þá mælti Bera: „Farið vel ok með góðum tíma!“ Högni svarar: „Verid kátar, hversu sem með oss ferr!“ Þar skiljaz þau með sínum forlögum. Síðan reru þeir svá fast ok af miklu afli, at kjólrinn gekk undan skipinu mjök svá hálf; þeir knúðu fast árar með stórum bakföllum, svá at brotnuðu hlumir ok háir; ok er þeir kómu at landi, festu þeir ekki skip sín. Síðan riðu þeir sínum ágætum hestum myrkan skóg um hríð; nú sjá þeir konungsbæinn; þangat heyra þeir mikinn gný ok vápnabrak ok sjá þar mannfjölda ok mikinn vidrbúnað, er þeir höfðu, ok öll borgarhlid váru full af mönnum. Þeir ríða at borginni, ok var hon byrgð; Högni braut upp hlidit, ok ríða nú í borgina. Þá mælti Vingi: „Þetta mættir þú vel úgert hafa, ok bíðid nú hér, meðan ek søeki yðr gálgatré; ek það yðr með blíðu hér koma, en flátt bjó undir; nú man skamt at bíða, áðr þér munuð upp festir.“ Högni svarar: „Eigi munu-vér fyrir þér vægja, ok lítt hygg ek, at vér hrykkim þar, er menn skyldu berjaz, ok ekki tjóar þér oss at hræða, ok þat man þér illa gefaz!“ hrundu honum síðan ok bórðu hann øxarhömrum til bana.

### 38.(36.) ORROSTA Í BORGinni OK SIGR.

Þeir ríða nú at konungshöllinni. Atli konungr skipar líði sínu til orrostu, ok svá vikuz fylkingar, at garðr nokkurr varð í millum þeira. „Verid vel komnir með oss!“ (segir hann) „ok fáid mér gull þat it mikla, er vér erum til komnir, þat fé, er Sigurðr átti, en nú á Guðrún.“ Gunnarr segir: „Aldri fær þú þat fé, ok dugandi menn munu-þér hér fyrir hitta, aðr vér látim lífit, ef þér bjóðid oss úfrid; kann vera, at þú veitir þessa veizlu stórmannliga ok af lítilli eynd við örn ok úlf.“ „Fyrir löngu hafða ek þat mér í hug“, (segir Atli), „at ná yðru lífi, en ráða gullinu ok launa yðr þat níðingsverk, er þér svikuð yðarn inn bezta mág, ok skal ek hans hefna.“ Högni svarar: „Þat kemr yðr verst at haldi at liggja lengi á þessu ráði, en eruð þó at engu búnr.“ Nú slær í orrostu harða, ok er fyrst skothríð. Ok nú koma fyrir Guðrúnu tíðendin; ok er hon heyrir þetta, verðr hon við gneip ok kastar af sér

skikkjunni. Eptir þat gekk hon út ok heilsaði þeim, er komnir váru, ok kysti bræðr sína ok sýndi þeim ást, ok þessi var þeira kvedja in síðarsta. Þá mælti hon: „Ek þóttumz ráð hafa við sett, at eigi kæmi-þér, en engi má við skopum vinna!“ þá mælti hon: „Mun nokkut tjóa at leita um sættir?“ en allir neituðu því þverliga. Nú sér hon, at sárt er leikit við bræðr hennar, hyggir nú á harðræði, fór í brynju ok tók sér sverð ok bardiz með bræðrum sínum ok gekk svá fram sem inn hraustasti karlmaðr, ok þat sǫgðu allir á einn veg, at varla sæi meiri vǫrn en þar. Nú geriz mikit mannfall, ok berr þó af framganga þeira bræðra; orrostan stendr nú lengi fram, alt um miðjan dag. Gunnarr ok Hogni gengu í gegnum fylkingar Atla konungs, ok svá er sagt, at allr vǫllr flaut í blóði. Synir Hogni ganga nú hart fram. Atli konungr mælti: „Vér höfðum lið mikit ok frítt ok stóra kappa, en nú eru margir af oss fallnir, ok eigum vér yðr illt at launa, drepit nítján kappa mína, en ellifu einir eru eptir“; ok verðr hvíld á bardaganum. Þá mælti Atli konungr: „Fjórir váru-vér bræðr, ok em ek nú einn eptir; ek hlaut mikla mægð, ok hugða ek mér þat til frama; konu átta ek væna ok vitra, stórlynda ok harðúðga, en ekki má ek njóta hennar vizku, þvíat sjaldan váru-vit sátt; þér hafð nú drepit marga mína frændr, en svikit mik frá ríkinu ok fénu, ráðit systur mína, ok þat harmar mik mest.“ Hogni segir: „Hví getr þú slíks? þér brugðuð fyrri frídi; þú tókt mína frændkonu ok sveltir í hel ok myrðir ok tókt féit, ok var þat eigi konungligt; ok hlægligt þykkir mér, er þú tínir þinn harm, ok goðunum vil ek þat þakka, er þér gengr illa.“

### 39.(37.) HOGNI HANDTEKINN.

Nú eggjar Atli konungr liðit at gera harða sókn; berjaz nú snarpliga, ok sækja Gjúkungar at svá fast, at Atli konungr hrækkr inn í hǫllina, ok berjaz nú inni, ok var orrostan allhǫrð. Sjá bardagi varð með miklu mannspelli, ok lýkr svá, at fellr alt lið þeira bræðra, svá at þeir standa tveir upp, ok fór áðr margr maðr til heljar fyrir þeira vápnum. Nú er sótt at Gunnari konungi, ok fyrir sakir ofreflis var hann hǫndum tekinn ok í fjótra settr. Síðan bardiz Hogni af mikilli hreysti ok drengskap ok feldi ina stærstu kappa Atla konungs tuttugu; hann hratt mǫrgum í þann eld, er þar var gerr í hǫlluni; allir urðu á eitt sáttir, at varla sæi slíkan mann; en þó varð hann at lyktum ofrlíði borinn ok hǫndum tekinn. Atli konungr mælti: „Mikil furða er þat, hvé margr maðr hér hefir farit fyrir honum; nú skeri ór honum hjartat, sé þat hans bani!“ Hogni mælti: „Ger, sem þér líkar; gláðliga mun ek hér bíða þess, er þér vilid at gera, ok þat muntu skilja, at eigi er hjarta mitt hrætt, ok reynt hefi ek fyrr harða hluti, ok var ek gjarn at þola mannaun, þá er ek var úsárr, en nú eru-vér mjök sárir, ok mantu einn ráða várum skiptum.“ Þá mælti ráðgjafi Atla konungs: „Sé ek betra ráð: tǫkum heldr þrælinn Hjalla, en forðum Hogni; þræll þessi er skapdaudi, hann lifir eigi svá lengi, at hann sé eigi dáligr.“ Þrællinn heyrir ok æpir hátt ok hleypr undan, hvert er honum þykkir skjóls ván, kvez illt

hljóta af úfriði þeira ok váss at gjalda, kveðr þann dag illan vera, er hann skal deyja frá sínum góðum kostum ok svína geymslu. Þeir þrifu hann ok brugðu at honum knífi; hann æpti hátt, áðr hann kendi ozins. Þá mælti Høgni, sem færur er títt, þá er í manna-raun koma, (at) hann árnadi þrælinum lífs ok kvez eigi vilja skræk-tun (heyra), kvað sér minna fyrir at fremja þenna leik; þrællinn varð (þiggja) þá fjörit. Nú eru þeir bádir í fjötra settir Gunnarr (ok Høgni). Þá mælti Atli konungr til Gunnars konungs, at hann skyldi segja til gullzins, ef hann vill líft þiggja; hann svarar: „Fyrr skal ek sjá hjarta Høgna bróður míns blóðugt.“ Ok nú þrifu þeir þrællinn í annat sinn ok skáru ór honum hjartat ok báru fyrir konunginn Gunnar; hann svarar: „Hjarta Hjalla má hér sjá ins blauða, ok er úlíkt hjarta Høgna ins frækna, þvíat nú skelfr mjök, en hálfu meir, þá er í brjósti honum lá.“ Nú gengu þeir eptir eggjun Atla konungs at Høgna ok skáru ór honum hjartat; ok svá var mikill þrótt hans, at hann hló, meðan hann beið þessa kvöl, ok allir undruðuz þrek hans, ok þat er síðan at minnum haft. Þeir sýndu Gunnari hjarta Høgna; (hann svarar: her má sjá hjarta Høgna) ins frækna, ok er úlíkt hjarta Hjalla ins blauða, þvíat nú hræriz lítt, en miðr, meðan í brjósti honum lá; ok svá mantu, Atli! láta þitt líf, sem nú látum vér; ok nú veit ek einn, hvar gullit er, ok mun eigi Høgni segja þér; mér lék ýmist í hug, þá er vit lifðum bádir, en nú hefi ek einn ráðit fyrir mér, skal Rín nú ráða gullinu, fyrr en Hýnir beri þat á hǫndum sér.“ Atli konungr mælti: „Farid á brott með bandingjann!“ ok svá var gert. Guðrún kveðr nú með sér menn ok hittir Atla (ok segir): „Gangi þér nú illa, ok eptir því, sem þér helduð orð við mik ok (Gunnar).“ — Nú er Gunnarr konungr settr í einn ormgard; þar váru margir ormar fyrir, ok váru (hendr) hans fast bundnar; Guðrún sendi honum hǫrpu ei(na, en) hann sýndi sína list ok sló hǫrpuna með mikilli list, at hann drap strengina með tánum, ok lék svá vei ok afbragðliga, at fáir þóttuz heyrt hafa svá með hǫndum slegit, ok þar til lék hann þessa ídrótt, at allir sofnuðu ormar-nir, nema ein naðra mikil ok illilig skreid til hans ok gróf inn sínum rána, þar til er hon hjó hans hjarta, ok þar lét hann sitt líf með mikilli hreysti.

#### 40.(38.) VIÐRTAL ATLA OK GUÐRÚNAR.

Atli konungr þóttiz nú hafa unnit mikinn sigr ok sagði Guðrúnu svá sem með nokkuru spotti eða svá, sem hann hældiz: „Guðrún!“ segir hann, „mist hefir þú nú brœðra þinna, ok veldr þú því sjálf.“ Hon svarar: „Vel líkar þér nú, er þú lýsir vígum þessum fyrir mér, en vera má, at þú íðriz, þá er þú reynir þat, er eptir kemr, ok sú mun erfðin lengst eptir lifa at týna eigi grimdinni, ok mun þér eigi vel ganga, meðan ek lifi.“ Hann svarar: „Vit skulum nú gera okkra sætt, ok vil ek boeta þér brœðr þína með gulli ok dýrum gripum eptir þínum vilja.“ Hon svarar: „Lengi hefi ek eigi verit hæg viðreignar ok máttu um hræfa, meðan Høgni lifði; muntu ok aldri boeta brœðr mína svá, at mér hugni, en opt verðu-vér konurnar ríki bornar



af yðru valdi; nú eru mínir frændr allir dauðir, ok muntu nú einn við mik ráða; mun ek nú þenna kost upp taka, ok látum gera mikla veizlu, ok vil ek nú erfa bræðr mína ok svá þína frændr.“ Gerir hon sik nú blíða í orðum, en þó var samt undir raunar; hann var talhlýðinn ok trúði á hennar orð, er hon gerði sér létt um ræður. Guðrún gerir nú erfi eptir sína bræðr, ok svá Atli konungr eptir sína menn, ok þessi veizla var við mikla svörfun. Nú hyggir Guðrún á harma sína ok sitr um þat at veita konungi nokkura mikla skömm; ok um kveldit tók hon sonu þeira Atla konungs, er þeir léku við stokki; sveinarnir glúpnudu ok spurðu, hvat þeir skyldu. Hon svarar: „Spyrið eigi at! bana skal ykkur báðum.“ Þeir svörfuðu: „Ráða muntu börnum þínum, sem þú vilt, þat man engi banna þér, en þér er skömm í at gera þetta.“ Síðan skar hon þá á háls. Konungrinn spurði eptir, hvar synir hans væri. Guðrún svarar: „Ek mun þat segja þér ok gláða þitt hjarta; þú vaktir við oss mikinn harm, þá er þú drapt bræðr mína, nú skaltu heyra mína ræðu: þú hefir mist þinna sona, ok eru þeira hausar hér at borðkerum hafðir, ok sjálfr draktu þeira blóð við vín blandit; síðan tók ek hjörtu þeira, ok steikta ek á teini, en þú ázt.“ Atli konungr svarar: „Grimm ertu, er þú myrðir sonu þína ok gaft mér þeira hold at eta, ok skamt lætr þú illz í milli.“ Guðrún segir: „Væri minn vili til at gera þér miklar skammir, ok verðr eigi fullilla farit við slíkan konung.“ Konungr mælti: „Verra hefir þú gert, en menn viti dæmi til, ok er mikil úvizka í slíkum harðræðum, ok makligt, at þú værir á báli brend ok barin ádr grjóti í hel, ok hefðir þú þá þat, er þú ferr á leið.“ Hon svarar: „Þú spár þat þér sjálfum, en ek man hljóta annan dauða!“ Þau mæltuz við mörq heiptarorð. Högni átti son eptir, er Niflungr hét; hann hafði mikla heipt við Atla konung ok sagði Guðrúnu, at hann vildi hefna feðr síns; hon tók því vel, ok gera ráð sín; hon kvað mikit happ í, ef þat yrði gert. Ok of kveldit, er konungr hafði drukkit, gekk hann til svefnis; ok er hann var sofnadr, kom Guðrún þar ok son Högna. Guðrún tók eitt sverð ok leggr fyrir brjóst Atla konungi, véla þau um bæði, (hon) ok son Högna. Atli konungr vaknar við sárit ok mælti: „Eigi man hér þurfa um at binda eða umbúð at veita, eða hverr veitir mér þenna áverka?“ Guðrún segir: „Ek veld nokkuru um, en sumu son Högna!“ Atli konungr mælti: „Eigi sœmði þér þetta at gera, þó at nokkur sök væri til, ok vartu mér gipt at frænda ráði, ok mund galt ek við þér, þrá tigu góðra riddara ok sœmiligra meyja ok marga menn aðra, ok þó léztu þér eigi at hófi, nema þú réðir löndum þeim, er átt hafði Buðli konungr, ok þína sværu léztu opt með gráti sitja.“ Guðrún mælti: „Mart hefir þú mælt úsatt, ok ekki hirði ek þat, ok opt var ek úhœg í mínu skapi, en miklu jók þú á; hér hefir verit opt mikil styrjöld í þínum gærði, ok þorðuz opt frændr ok vinir, ok ýfðiz hvat við annat; ok var betri ævi vár þá, er ek var með Sigurði: drápum konunga ok réðum um eignir þeira ok gáfum gríð þeim, er svá vildu; en höfðingjar gengu á hendr oss, ok létum þann ríkan, er svá vildi; síðan mistum vér hans, ok var þat lítit at bera ekkju nafn, en þat harmar mik mest, er ek kom til þín, en átt ádr inn ágæzta konung, ok aldri komtu svá ór orrostu, at eigi bærir þú inn minna hlut.“ Atli konungr svarar: „Eigi er þat satt, ok við slíkar fortölur batnar

hvárígra hluti, þvíat vér höfum skardan; ger nú til mín sómasamliga ok lát búa um lík mitt til ágætis!“ Hon segir: „þat mun ek gera, at láta þér gera vegligan groft ok gera þér virðuliga steinþró ok vefja þik í fögrum dúkum ok hyggja þér hverja þorf.“ Eptir þat deyr hann; en hon gerði, sem hon hét; síðan lét hon slá eldi í höllina. Ok er hirdin vaknaði við óttann, þá vildu menn eigi þola eldinn ok hjugguz sjálfir ok fengu svá bana; lauk þar ævi Atla konungs ok allrar hirdar hans. Guðrún vildi nú eigi lifa eptir þessi verk, en endadagr hennar var eigi enn kominn. — Völsungar ok Gjúkungar, at því er menn segja, hafa verit mestir ofrhugar ok ríkismenn, ok svá finnz í öllum fornkvæðum; ok nú stöðvaðiz þessi úfríðr með þeim hætti at líðnum þessum tíðendum.

#### 41.(39.) FRÁ GUÐRÚNU.

Guðrún átti dóttur við Sigurði, er Svanhildr hét; hon var allra kvenna vænst ok hafði snögr augu, sem faðir hennar, svá at fár einn þorði at sjá undir hennar brýnn; hon bar svá mjök af öðrum konum um vænleik, sem sól af öðrum himintunglum. Guðrún gekk eitt sinn til sævar ok tók grjót í fang sér ok gekk á sæinn út ok vildi tapa sér; þá hófu hana stórar báru fram eptir sjánum, ok fluttiz hon með þeira fulltingi ok kom um síðir til borgar Jónakrs konungs; hann var ríkr konungr ok fjölmennr; hann fekk Guðrúnar; þeira börn váru þeir Hamðir ok Sörli ok Erpr. Svanhildr var þar upp föedd.

#### 42.(40.) GIPT SVANHILDR OK TROÐIN UNDIR HROSSAFÓTUM TIL BANA.

Jörmunrekr hefir konungr heitit, hann var ríkr konungr í þann tíma; hans son hét Randverr. Konungr heimtir á tal son sinn ok mælti: „þú skalt fara mína sendiför til Jónakrs konungs, ok minn ráðgjafi, er Bikki heitir; þar er upp föedd Svanhildr, dóttir Sigurðar Fáfnisbana, er ek veit fegrsta mey undir heimsólu; hana vilda ek helzt eiga, ok hennar skaltu bidja til handa mér.“ Hann segir: „Skylt er þat, herra! at ek fara yðra sendiför!“ lætr nú búa ferð þeira sömiliga. Fara þeir nú, unz þeir koma til Jónakrs konungs, sjá Svanhildi, ok þykkir mikils um vert hennar fríðleik. Randverr heimti konungr á tal ok mælti: „Jörmunrekr konungr vill bjóða yðr mægi sitt, hefir hann spurn til Svanhildar, ok vill hann kjósa hana sér til konu, ok er úsýnt, at hon sé gefin ríkara manni, en hann er.“ Konungr segir, at þat var virðuligt ráð: „ok er hann mjök frægr.“ Guðrún segir: „Valt er hamingjunni at treystaz, at eigi bresti hon!“ En með fýsing konungs ok öllu því, er á lá, er þetta nú ráðit, ok ferr nú Svanhildr til skips með virðuligu foruneyti, ok sat í lyptingu hjá konungs syni. Þá mælti Bikki til Randvers: „Sannligt væri þat, at þér ættid svá fríða konu, en eigi svá gamall maðr.“ Honum fellz þat vel í skap, ok mælti til hennar með

blíðu ok hvárt til annars; koma heim í land ok hitta konung. Bikki mælti: „þat samir, herra! at vita, hvat títt er um, þótt vant sé upp at bera, en þat er um vélar þær, er sonr þinn hefir fengit fulla ást Svanhildar, ok er hon hans frilla, ok (lát) slíkt eigi úhegnt!“ Mǫrg ill ráð hafði hann honum áðr kent, þó at þetta biti fyrir of hans ráð ill. Konungr hlýddi hans mǫrgum vándum ráðum; hann mælti ok mátti eigi stilla sik af reidi, at Randvé skyldi taka ok á gálga festa. Ok er hann var til leiddr gálgans, þá tók hann hauk einn ok plokkaði af honum allar fjaðrirnar ok mælti, at sýna skyldi feðr hans; ok er konungrinn sá, mælti hann: „þar má nú sjá, at honum þykki ek þann veg hnuginn sœmdinni, sem haukrinn fjǫðrunum“; ok biðr hann taka af gálganum. Bikki hafði þar um vélt á meðan, ok var hann dauðr. Enn mælti Bikki: „Engum manni áttu verri at vera en Svanhildi, lát hana deyja með skǫmm!“ Konungr svarar: „þat ráð munu-vér taka.“ Síðan var hon bundin í borgarhlíði, ok hleypt hestum at henni. En er hon brá í sundr augum, þá þorðu eigi hestarnir at sporna hana; ok er Bikki sá þat, mælti hann, at belg skyldi draga á hǫfuð henni, ok svá var gert, en síðan lét hon líf sitt.

#### 43.(41.) GUÐRÚN EGGJAR SONU SÍNA AT HEFNA SVANHILDAR.

Guðrún spyr nú líflát Svanhildar ok mælti við sonu sína: „Hví siti-þér svá kyrrir eða mælið gleðiorð, þar sem Jǫrmunrekr drap systur ykkra ok trað undir hestafótum með svívirðing? ok ekki hafði þit líkt skaplyndi Gunnari eða Hǫgna; hefna mundu þeir sinnar frændkonu.“ Hamðir svarar: „Lítt lofaðir þú Gunnar ok Hǫgna, þá er þeir drápu Sigurð, ok þú vart roðin í hans blóði, ok illar váru þínar bræðra hefndir, er þú drapt sonu þína, ok betr mættim vér allir saman drepa Jǫrmunrek konung, ok eigi munu-vér standaz frýjuorð, svá hart sem vér erum eggjaðir!“ Guðrún gekk hlæjandi ok gaf þeim at drekka af stórum kerum; ok eptir þat valði hon þeim stórar brynjur ok góðar ok ǫnnur herklæði. Þá mælti Hamðir: „Hér munu-vér skilja efsta sinni, ok spyrja muntu tíðendin, ok muntu þá erfi drekka eptir okkr ok Svanhildi.“ Eptir þat fóru þeir. En Guðrún gekk til skemmu harmi aukin ok mælti. „Þrimr mǫnnum var ek gipt: fyrst Sigurði Fáfnisbana, ok var hann svikinn, ok var þat mér inn mesti harmr; síðan var ek gefin Atla konungi, en svá var grimt mitt hjarta við hann, at ek drap sonu okkra í harmi; síðan gekk ek á sjáinn, ok hóf mik at landi með bárum, ok var ek nú gefin þessum konungi; síðan gipta ek Svanhildi af landi í brott með miklu fé, ok er mér þat sárast minna harma, er hon var troðin undir hrossa fótum, eptir Sigurð; en þat er mér grimmast, er Gunnarr var í ormgard settr, en þat hardast, er ór Hǫgna var hjarta skorit, ok betr væri, at Sigurðr kæmi mér á móti, ok fœra ek með honum; hér sitr nú eigi eptir sonr né dóttir mik at hugga; minnztu nú, Sigurðr! þess, er vit mæltum, þá er vit stigum á einn beð, at þú mundir mín vitja ok ór helju bíða?“ Ok lýkr þar hennar harmtǫlur.

Þat er nú at segja frá sonum Guðrúnar, at hon hafði svá búit þeira herklæði, at þá bitu eigi járn, ok hon það þá eigi skedja grjóti né oðrum stórum hlutum ok kvað þeim þat at meini mundu verða, ef eigi gerði þeir svá. Ok er þeir váru komnir á leið, finna þeir Erp, bróður sinn, ok spyrja, hvat hann mundi veita þeim. Hann svarar: „Slíkt sem hǫnd hendi eða fótr fœti.“ Þeim þótti þat ekki vera, ok drápu hann. Síðan fóru þeir leidar sinnar, ok lítla hríð, áðr Hamðir rataði, ok stakk niðr hendi ok mælti: „Erpr man satt hafa sagt, ek munda falla nú, ef eigi styddumz ek við hǫndina.“ Lítlu síðar ratar Sǫrli ok bráz á fótinn, ok fekk staðiz ok mælti: „Falla munda ek nú, ef eigi stydda ek mik við báða fœtr“; kváðuz þeir nú illa hafa gert við Erp bróður sinn. Fóru nú, unz þeir komu til Jǫrmunreks konungs, ok gengu fyrir hann ok veittu honum þegar tilræði; hjó Hamðir af honum hendr báðar, en Sǫrli fœtr báða. Þá mælti Hamðir: „Af mundi nú hǫfudit, ef Erpr lifði, bróðir okkarr, er vit vágum á leidinni, ok sáam vit þat of síð“; sem kveðit er:

30. „Af væri nú hǫfudit,  
 ef Erpr lifði,  
 bróðir okkarr inn boðfrækni,  
 er vit á braut vágum.“

Í því hǫfðu þeir af brugðit boði móður sinnar, er þeir hǫfðu grjóti skatt. Nú sækja menn at þeim, en þeir vǫrðuz vel ok drengiliga ok urðu mǫrgum manni at skaða; þá bitu eigi járn. Þá kom at einn maðr (hárr) ok elliligr með eitt auga ok mælti: „Eigi eru þér vísir menn, er þér kunnid eigi þeim mǫnnum bana, at veita.“ Konungrinn svarar: „Gef oss ráð til, ef þú kant!“ Hann mælti: „Þér skulud berja þá grjóti í hel.“ Svá var ok gert, ok þá flugu ór qllum áttum steinar at þeim, ok varð þeim þat at aldrlagi.

## I.(43.)

Heimir í Hlymdǫlum spyrr nú þessi tíðendi, at dauðr er Sigurðr ok Brynhildr; en Áslaug dóttir þeira, en fóstura Heimis, var þá þrévetr; veit hann nú, at eptir mun leitast at týna meyjunni ok ætt hennar; er honum svá mikill harmr eptir Brynhildi, fósturu sína, at hann gætti ekki ríkis síns né fjár; sér nú, at hann fær eigi meyjunni þar leynt; lætr nú gera eina hǫrpu svá mikla, at þar lét hann meyna Áslaugu í koma ok margar gersimar í gulli ok silfri, ok gengr á brott síðan víða um lǫnd ok um síðir hingast á Norðrlǫnd. Svá var harpa hans hagliga ger, at hana mátti taká í sundr ok saman at fellingum, ok var hann því vanr um daga, þá er hann fór íhjá vatnfullum, ok hvergi í nánd bæjum, at hann tók hǫrpuna í sundr ok þó meyjunni ok hann hafði vínlauk einn ok gaf henni at eta. En þat er náttúra þess lauks, at

maðr má lengi lifa, þótt hann hafi enga adra fæðu. Ok þá er mærin grét, sló hann hǫrpuna, ok þagnaði hon þá, fyrir því at Heimir var vel at íþróttum búinn, þeim er þá váru tíðar; hann hafði ok mǫrg klæði dyrdlig hjá henni í hǫrpunni ok mikit gull. Ok nú ferr hann þangat til, unz hann kemr í Noreg ok kemr til eins bjár lítils, þess er heitir á Spangareidi, ok bjó þar karl sá, er Áki hét; hann átti konu ok hét hon Gríma; þar var eigi fleira manna en þau. Þann dag var karl farinn í skóg, en kerling var heima, ok heilsar hon Heimi ok spyr, hvat manna hann væri. Hann kvez vera einn stafkarl ok bað kerlingu húsa. Hon segir, at eigi kæmi þar fleira en svá, at hon kvez mundu vel við honum taka, ef hann þóttiz þurfa þar at vera. En er á leið, þá segir hann, at honum þótti þat mest beinabót, at eldr væri kveiktr fyrir honum ok síðan væri honum fylgt til svefnhúss, þar er hann skyldi sofa. Ok þá er kerling hafði kveikt eldinn, þá setr hann hǫrpuna upp í set hjá sér, en kerling var óðamálug; opt varð henni litit til hǫrpunnar, fyrir því at trefr á einu dýrligu klæði kómu út ór hǫrpunni; ok er hann bakaðiz við eldinn, þá sér hon einn dýrligan gullhring koma fram undar tǫtrum hans, þvíat hann var illa klæddr. Ok er hann hafði bakaz, sem hann kunni sér þǫrf til, þá hafði hann náttverð; en eptir þat bað hann kerlingu fylgja sér þangat til, sem hann skyldi sofa um nóttina. Þá sagði kerling, at honum mundi betra vera úti en inni, „þvíat vit karl minn erum opt málug, er hann kemr heim.“ Hann biðr hana ráða; gengr nú út ok svá hon; hann tekr hǫrpuna ok hefir með sér. Kerling gengr út ok ferr þar til er bygglaða ein er, ok fylgir honum þar til ok mælti, at hann skyldi þar um búaz, ok kvez þess vænta, at hann mundi þar njóta svefns síns: ok nú gengr kerling í brott ok annaz þat, er hon þurfti; en hann gerir sér svefn. Karl kemr heim, er aptaninn líðr, en kerling hefir fátt unnit þat, er hon þurfti, en hann var móðr, er hann kom heim, ok illr viðskiptis, er allt var úbúið þat, er hon skyldi annaz hafa; sagði karl, at mikill væri munr sælu, er hann vann hvern dag meira, en hann mátti, en hon vildi til enkis taka þess, er gagn var at. „Ver eigi reiðr, karl minn! sagði hon, „fyrir því at þat kann at vera, at þú mættir nú skamma stund vinna til þess, at vit værim sál alla ævi.“ „Hvat er þat?“ segir karl. Kerling svarar: „Hér er kominn til herbergis okkars einn maðr, ok ætla ek, at hann hafi allmikit fé með at fara, ok er hniginn á efra aldr ok mun verit hafa inn mesti kappi ok er nú þó móðr mjök, ok eigi þykkjumz ek hans maka sét hafa, ok þó ætla ek hann mœddan ok syfjadan.“ Þá segir karl: „þat sýniz mér úráðligt at svikja þá ina fá, sem hér koma.“ (Hon svarar:) „því muntu lengi lítill fyrir þér, at þér vex allt í augu, ok ger nú annathvært, at þú drep hann, eða ek tek hann mér til mannz, ok munu-vit reka þik í brott; ok segja kann ek þér þá ræðu, er hann mælti við mik í gærkveld, en lítils mun þér þykkja um vert; hann mælti kvennsamliga við mik, ok þat mun mitt ráð vera at taka hann mér til mannz, en reka þik í brott eða drepa, ef þú vill eigi eptir því gera, sem ek vil“ Ok er þat sagt, at karl hafði kvánríki, ok telr hon um þangat til, er hann lætr at eggjan hennar, tekr øxi sína ok snarbrýnir mjök; ok er hann er búinn, fylgir kerling honum þar til, er Heimir sefr, ok var þar hrytr mikill. Þá mælti kerling til karls, at hann skyldi

láta verða tilræði sem bezt: „ok skunda brott með hlaupi, þvíat ekki máttu standaz lát hans ok óp, ef hann fær þik hǫndum tekit“; hon tekr hǫrpuna ok hleypr á brott með. Nú gengr karl þar til, er Heimir sefr; hann hǫggr til hans, ok verðr þat mikit sár, ok verðr honum laus øxin; hann hleypr þegar í brott, sem hann mátti hraðast. Nú vaknar Heimir við áverkann; ok vannz honum at fullu; ok þat er sagt, at svá mikill gnýr varð í hans fjǫrbrotum, at undan gengu súlur í húsínu, ok ofan fell húsit allt, ok varð landskjálfti mikill, ok lýkr þar hans ævi. Nú kom karl þar, sem kerling var, segir nú, at hann hefir drepit hann: „ok þó var þat of hríð, er ek vissa eigi, hvé fara mundi; ok þessi maðr var furðu mikill fyrir sér, en þó væntir mik, at hann sé nú í helju.“ Kerling mælti, at hann skyldi hafa þökk fyrir verkit: „ok væntir mik, at nú hafim vit ærit fé ok skulum vit reyna, hvárt ek hefi satt sagt.“ Nú kveikja þau eld, en kerling tekr hǫrpuna ok vildi upp koma, ok mátti eigi annars kostar, en hon varð at brjóta, þvíat hon hafði eigi hagleik til; ok nú fær hon upp komit hǫrpunni, ok þar sér hon eitt meybarn, at hon þóttiz ekki slíkt sét hafa, ok þó var mikit fé í hǫrpunni. Nú mælti karl: „þat mun nú verða sem opt, at illa man gefaz at svikja þann, er honum trúir; sýniz mér, sem komin muni úmegð á hendr okkr.“ Kerling svarar: „Eigi er þetta eptir því, sem ek ætla(þa), en þó skal nú ekki um sakaz.“ Ok nú spyr hon, hveirrar ættar hon væri. En þessi in unga mæz svarar øngu, svá sem hon hefði eigi mál numit. „Nú ferr, sem mik varði, at okkart ráð mundi illa fara,“ (segir karl), „vit hǫfum unnit glœp mikinn; hvat skulum vit sjá fyrir barni þessu?“ „Auðvitat er þat,“ sagði Gríma; „hon skal eptir móður minni heita Kráka.“ Nú mælti karl: „Hvat skulum vit sjá fyrir barni þessu?“ Kerling svarar: „Ek sé gott ráð til: vit skulum segja hana okkra dóttur ok upp fœða.“ „því man engi trúa,“ sagði karl, „miklu er barn þetta gezligr, en vit erum allóvæn bæði, ok munu engi líkendi á þykkja, at vit munum eiga þvílíkt barn, svá endemlig sem vit erum bæði.“ Nú mælti kerling: „Eigi veiztu, nema ek hafa í nǫkkur brœgð, at þetta megi eigi úvænt þykkja; ek man láta gera henni koll ok ríða í tjǫru ok ǫðru, er vænst er, at sízt komi hár upp; hon skal eiga hǫtt síðan, eigi skal hon ok vel klædd vera, mun þá saman draga várn yfirlit; má vera, at menn trúi því, at ek hafa mjök væn verit, þá er ek var ung; hon skal ok vinna þat, er verst er.“ En þat hugðu þau karl ok kerling, at hon mætti ekki mæla, er hon svarar þeim aldri. Nú er þat gert, sem kerling hefir fyrir hugat; nú vex hon þar upp í miklu fátœki.